

ਪੇਰੀਆਰ ਤੇ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਆਖਰੀ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਨਵਾਂ ਸਮਾਨਾ ਐਤਵਾਰਤਾ

Regd. No : Pb/JL-123/2021-2023, (R.N.I.)-00068/57

ਜਲੰਧਰ : ਐਤਵਾਰ, 20 ਨਵੰਬਰ 2022

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

ਸਮਕਾਲੀ ਚਿੰਤਨ

ਕਾਮਰੇਡ ਜਗਰੂਪ

ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਵੰਦਵਾਦ ਦੇ ਨੇਮ ਤੇ ਸੱਤਾ। ਲੜੀ-10 (ਭਾਗ-6/6)

ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਬਾਰੇ ਤੱਤ-ਨਿਚੋੜ ਵਜੋਂ ਆਮ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਅਮਲ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ" (guide to action) ਹੈ। ਅਤੇ "ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧ ਵਿਕਾਸ" ਨਿਰਜਿਵ ਮੱਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਮਲ ਦਾ ਜੀਵਤ ਰਾਹ-ਦਸੇਰਾ ਹੈ। (Materialist dialectics...not a lifeless dogma...but a living guide to action U.-Lenin)

ਲੈਨਿਨ ਨੇ "ਅਮਲ ਦਾ ਜੀਵਤ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ" (Living guide to action) ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਹੈ?

ਇਹ (ਭਾਵ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧ ਵਿਕਾਸ) ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ 'ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ' ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਮਲ ਦਾ ਰਾਹ ਗਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਨ, "ਪਦਾਰਥਵਾਦ-ਵਿਰੋਧ ਵਿਕਾਸ" (ਦਰਸ਼ਨ) ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉੱਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ "ਚੇਤਨ ਵਿਰੋਧ ਵਿਕਾਸ" (conscious dialectics) ਹੈ। ਇਹ, ਇਸ ਦੇ ਨੇਮ: "ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਏਕਤਾ" ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨੇ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਸਹੀ ਸੋਧ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਜੀਵਤ ਆਧਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੋਧ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਦੇ ਨਾਹਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਭਟਕਾਅ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ (ਜੋ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਈਏ) ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਨਤੀਜੇ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ "ਤਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗਾਂ" (ਦਰਸ਼ਨ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ) ਬਾਰੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ: "ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਸਰਬ-ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ", ਇਹ ਕਮੁੱਲਾ ਨਹੀਂ, ਗਾਤੀਮਾਨ ਹੈ, ਪਦਾਰਥਕ-ਗਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਰੇ (ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ), ਪਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ, ਭੰਡੀ ਪੁਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਉਹ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਂਦੇ ਆਏ ਆਏ ਅਤੇ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਪਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਹਰ ਗਿਆਤਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਦਰਤ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ: ਪਦਾਰਥਕ-ਗਤੀ (ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ-ਕੁਦਰਤ-ਸਮਾਜ) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਉੱਪਰ ਉਹ ਉਹ ਵਿਰੋਧ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨਹੀਂ ਥੋਪਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਘੜਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ (ਬੁਰਜੂਆ ਰੋਕ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੁਰਜੂਆਜੀ, (ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੌਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ ਕੋਲ ਗਵਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ'।

"ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਪਰੋਲੇਤਾਰੀਓਂ ਇਕ ਹੋ ਜਾਏ!"

ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਵੰਦਵਾਦ ਦੇ ਨੇਮ ਤੇ ਸੱਤਾ -9

ਜੀ ਹਾਂ, ਮਾਰਕਸ ਨੇ "ਪਰੋਲੇਤਾਰੀਓਂ" ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਤਰਜਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ-ਬਦਲਦਾ "ਮਿਹਨਤ-ਕਸ਼ੀ", "ਮਜ਼ਦੂਰ" ਬਣਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਉਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ, ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਥਾਉਣਾ ("ਸਰਵਹਾਰਾ" ਕਹਿਣਾ) ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਮਾਜ ਉਸਰਦੀਏ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵੱਟਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਖੁਫ਼ ਹਾਰਿਆ (ਨਿਖਿੱਪ) ਪੁਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ, ਇਹ ਇੱਕੋ-ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਵਖਰੇਵੇਂ ਲਈ ਥਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ (ਮਜ਼ਦੂਰ, ਉਜਰਤੀ-ਕਿਰਤ ਵਾਲਾ ਹੈ)। ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ-ਕਸ਼ ਉਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੰਮ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰਮਾਏ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਫਾਲਤੂ, ਬੇਕਾਰ ਹੈ (ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ) ਉਹ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਾਹਿਤੀਆਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਅਰਥ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਤੀਜੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ, ਕੋਨ-ਭੁਜਾਵਾਂ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੇ ਦੂਰੀਆਂ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਨਾਹਰਾ ਹੈ। ਨਾਹਰੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚੋਂ ਬਦਲਦੇ ਹਨ।

ਹਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਨਾਹਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਨਾਹਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਖੁਫ਼ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੋੜੇ ਹਾਂ।

ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਲ ਥੀੜੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਖੋ-ਇਨਸਾਫੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ "ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ" (ਕਾਨੂੰ) ਦੱਣਾ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਜੇ "ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ" ਹੀ "ਅਨਿਆਂ" ਬਣ ਜਾਵੇ, ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਸੱਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ "ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਏਕਤਾ" ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਨਿਰਨਾ ਗਲਤ ਲੈ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਕਸਦ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਹਰਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। "ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ" ਵਜੋਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ

ਇੰਜ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਰਾਹੀਂ "ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ" ਦੇ "ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਏਕਤਾ" ਨਹੀਂ ਬਣ ਪਾ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਦੋ ਕੈਂਪ, "ਰਿਜ਼ਵੇਸ਼ਨ ਪੱਖੀ" ਅਤੇ "ਰਿਜ਼ਵੇਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ" ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ?

(ਐੱਸ ਸੀ/ਥੀ ਸੀ ਲਈ) ਹੈ, ਇਕ ਜਾਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਘੱਟ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹਿੰਸੇ ਦਾ ਲਾਭ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੱਥ ਪੱਖ ਕਰਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, "ਸਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਹੱਕ ਦਿਓ", "ਨਿਆਂ ਦਿਓ"!

ਦੂਜੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਾਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਕ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਬਣਿਆ ਜਾਤੀ-ਵਰਗ ਹੀ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੰਸਾ ਇਸ ਲਾਭ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਜ ਹੀ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਾਰੀ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਜਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਆਵੇ।

ਇੰਜ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਰਾਹੀਂ "ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ" ਦੇ "ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਏਕਤਾ" ਨਹੀਂ ਬਣ ਪਾ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਦੋ ਕੈਂਪ, "ਰਿਜ਼ਵੇਸ਼ਨ ਪੱਖੀ" ਅਤੇ "ਰਿਜ਼ਵੇਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ" ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾਈ ਰੱਖਣਾ ਬੁਰਜੂਆ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਇਹ ਲੜਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ, ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਖੁਦ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕਿਰਤੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਦੇ? ਭੁਗਤਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਮਸਲਾ ਵੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

- [] ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਤਪਾਦਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਧ ਕੇ ਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਹੁਣ ਤੇ ਬਨਾਵਟੀ-ਬੋਧਿਕਤਾ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਨਾ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ "ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ" ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਾਰਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੋ ਹੁਣ "ਸਭ ਲਈ ਕੰਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ" ਦਾ ਨਾਹਰਾ, 'ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ'

ਲਈ ਏਕਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ "ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ" ਦੋਵੇਂ ਜਿੱਤਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਵਾਲਿਆਂ (ਬੁਰਜੂਆ) ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਦਾ ਰਾਹ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ "ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ" ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ "ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਏਕਤਾ" ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਰਜ਼ੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਹੱਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹਿਤੀਆਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਦਰੁਸਤ ਨਾਹਰੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਜਮਾਤਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨਿੱਖੜ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਕੈਂਪ; "ਬੁਰਜੂਆ" ਅਤੇ "ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ" ਮੁੱਖ ਮਨ, ਪਰ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ-ਖਪਤ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗ; ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਸਾਨ, ਮੱਧਵਰਗ, ਵਪਾਰੀ, ਨੀਮ-ਬੁਰਜੂਆ, ਬੁਰਜੂਆ ਆਦਿ ਹਨ।

ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੇਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਲਕ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ-ਹੀਣ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਾਂ ਜਾਣ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੁਰਜੂਆ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਨ ਸਭ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ ਭਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਵਰਗ, ਨਵੀਨ-ਕਿਰਤੀ, ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ ਵਰਗ ਹੈ।

ਜੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲੇ (ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ) ਕਿਸੇ ਵਿਚਲੇ ਵਰਗ ਦੇ ਪੱਖ (ਹਿੱਤ) ਤੋਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਵਰਗ ਹੋਰ ਖੁਸ਼ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਪਾਏਗੀ, ਮੱਧ-ਵਰਗ ਵੀ ਸੁੰਗੜੇਗਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਲਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸੇ ਲਈ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ (ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ) ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਵਰਗ" ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਬਗੈਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਘਿਰਣਣ ਨਹੀਂ, (ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਚਾਰ, ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਮਨਮੋਹਕ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੈ। ਪਰੋਲੇਤਾਰੀ-ਨਵੀਨ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ, ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਮਾਜ ਦਾ ਉਸਰਦੀਆਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਸ਼ੀਬਾਂ ਅਤੇ ਸੁਗੰਧਾਂ ਬਿਖਰਨ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। "ਸੂਝ ਦੀ ਸਿਖਰ" (ਦਰਸ਼ਨ) ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਗਵਾਏ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਮਹਿਕ, ਤਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝੀਏ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰੀਏ।

"ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ" 'ਚ ਪਿੱਛੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਲਮ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਫ਼ ਆਪਣਾ ਮਨ ਅਰਪਣ ਕਰੀਏ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ" (ਚਲਦੀ)

ਸ਼ਹਿਰਨਾਮਾ

ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇੜਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਮੁਗਲਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਈ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਮਾਰਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਤੇ ਕਾਰੀਗਰੀ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਹ ਮਕਬਰੇ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਖੰਡਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰੀਬ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀਆਂ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਾਂਭਣ ਤੇ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹਨ।

ਮਕਬਰੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ



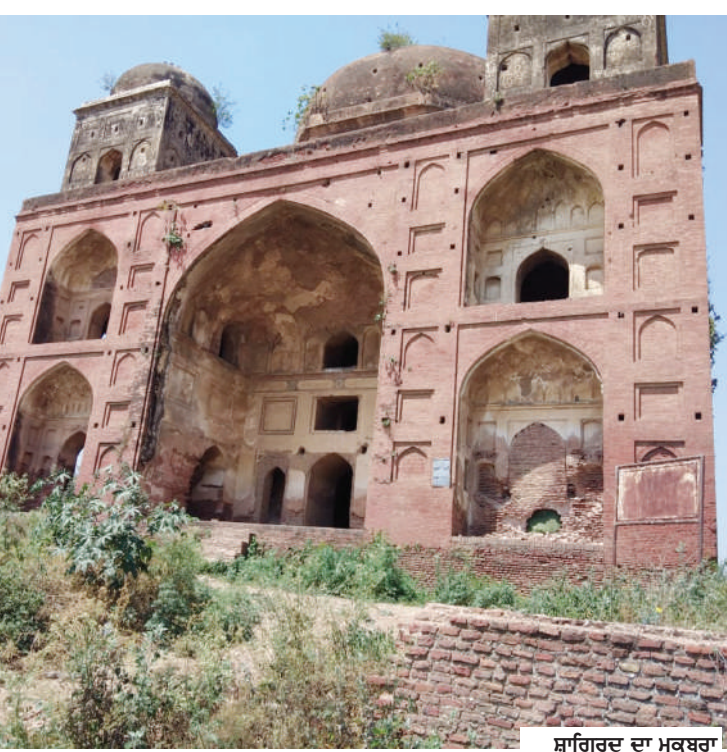
ਜਹਾਜ਼ ਹਵੇਲੀ

ਸਈਅਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਖਵਾਜਾ ਖਾਨ ਨੇ ਕਰੀਬ 450 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਕਬਰਿਆਂ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਵਿਚਾਲੇ ਲੱਗੀ ਸ਼ਰਤ ਕਾਰਨ ਇੱਕੋ ਰਾਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਖਵਾਜਾ ਖਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਸਈਅਦ ਖਾਨ ਤੋਂ ਕੰਮ ਸਿੱਖਣ ਉਪਰੰਤ ਹੰਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰੀਗਰ ਸਮਝਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ

ਸ਼ਰਤ ਲੱਗ ਗਈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਕਬਰਾ ਬਣਾਉਣਗੇ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਮਕਬਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮਕਬਰਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਵਾਲੇ ਮਕਬਰੇ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਬੋਠੀ (ਗੁੰਬਦ) ਬਣਨ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸ਼ਰਤ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਸ਼ਰਤ ਕਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਖਵਾਜਾ ਖਾਨ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ

ਆਏ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਕਬਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਤਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਤਾਦ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਖਵਾਜਾ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਮਕਬਰਾ ਸਿਖਰਲੀ ਬੋਠੀ ਤੋਂ ਸੰਪਤ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਸਤਾਦ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਮਕਬਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁੰਬਦ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਕਬਰਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਬੋਰਡ ਨਹੀਂ।

ਫਲਟਿਗ ਰੈਸਟੋਰੇਟ ਸਰਹਿੰਦ ਤੋਂ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਵੱਲ ਜਾਇਆਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਦਿੱਲੀ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮੇਨ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਣਿਆ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵੀ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨ' ਲ ਪ ਮ 'ਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ' ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ 70ਵਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਇਹ ਰੈਸਟੋਰੇਟ 5 ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ 'ਚ ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮੱਟੇ ਸੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਫਲਟਿਗ ਰੈਸਟੋਰੇਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਵੇਂ ਬਣੇ 'ਪੰਜਾਬ ਹੋਰੀਟੇਜ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਬੋਰਡ' ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਦੀ ਇਥੇ ਠਹਿਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂਅ 'ਲਿਮਕਾ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼' 'ਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਜੀਤ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਅਮਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਲੱਕੜ ਵਾਲੀ ਡੈੱਕ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਠਾਂ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦਾ ਚਲਦਾ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ। ਜੁਲਾਈ 1976 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਲਟਿਗ ਰੈਸਟੋਰੇਟ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਦੂਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਠਹਿਰ ਲਈ 8 ਕਮਰੇ ਵੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਫਲਟਿਗ ਰੈਸਟੋਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਘਦੀ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੀ ਪਾਸੇ ਉੱਚੇ ਫਲਾਈ ਓਵਰ ਬਣ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਹ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਣ



ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਦਾ ਮਕਬਰਾ

ਸਨ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਸਰਦਖਾਨੇ 'ਚ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ 32 ਚਰਸਾ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ 'ਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ 'ਚ ਬਣੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਅੱਥਾਂ, ਨਾਸ਼ਪਤੀਆਂ ਤੇ ਅਮਰੂਦਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ 11 ਏਕੜ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਏਨੀ ਉੱਚ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਆਮ-ਖਾਸ ਬਾਗ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਬਣੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਰਕਾਂ ਖੰਡਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਯੋਗ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੰਡਰ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਜਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ-ਮਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਹੀ ਬਚੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਮੰਗਲੀਕ : 98889-40211



ਭਗਤ ਸਦਨੇ ਦੀ ਮਸੀਤ

ਭਗਤ ਸਦਨੇ ਦੀ ਮਸੀਤ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮਸੀਤਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਸਦਨੇ ਕਸਾਈ ਦੀ ਮਸੀਤ ਸਰਹਿੰਦ-ਰੋਪੜ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਭੋਰਾ ਮੀਰਾਂ ਮੀਰ ਫਾਟਕ ਦੇ ਕੋਲ ਸੜਕ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਰਾਤਤਵ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਮਸੀਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਦਨੇ ਭਗਤ (ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਸਾਈ ਸੀ) ਨਾਲ ਹੈ। ਸਦਨਾ ਭਗਤ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੁਸਲਿਮ ਕਵੀ ਅਤੇ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਸੀ। ਇਸ ਮਸੀਤ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਸਰਹਿੰਦੀ ਇੱਠਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਗਲ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਜ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਦਾ ਲਹਾ ਮੰਨਵਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨੇ ਭਗਤ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ।

ਜਹਾਜ਼ ਹਵੇਲੀ

ਸਦਨੇ ਕਸਾਈ ਦੀ ਮਸੀਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਫਾਟਕ ਟੱਪ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਮੁੜਨ ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਟੋਭਰ ਮੱਲ ਦੀ ਜਹਾਜ਼ ਹਵੇਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਿਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਵਕ ਦੀਵਾਨ ਟੋਭਰ ਮੱਲ ਨੇ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਜਗ੍ਹਾ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਤੋਂ ਖੁਰਜੀਆਂ ਭਰਵਾ ਕੇ ਖੱਚਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਦ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਆਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਕੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਅੜਿੱਕੇ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ। ਜਹਾਜ਼ ਹਵੇਲੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੰਡਰ-ਨੁਮਾ ਇਮਾਰਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੇ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਉਸਤਾਦ ਤੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਦੇ ਮਕਬਰੇ

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤਲਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਪੁਰਾਣੇ ਮਕਬਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਕਬਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਗਲਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਉਸਤਾਦ

ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ 'ਮੁਰਦੇ' ਵੀ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ

ਖੋਲੀ ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਣ ਤਿਆਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕੋਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕੋਸ ਲੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਫੇਰਵੀ ਮਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਭਰਜਾਈ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਇੰਗੀ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਬਦ-ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਫੇਰਵੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਿਆ ਲਿਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਖੋਲੀ' ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਟਵਾਰੀ ਤੇ ਮਾਲ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਖੋਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਫੇਰਵੀ ਮਰਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਫਰਾਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੰਗੀ ਰੱਦ ਕਰੋ। ਅੱਗੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਇਹ ਦਸਤਾਵੀਜ਼ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਵਿਚਾਰੇ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਛੇ ਸਾਲ ਕੋਸ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੀਤੀ ਸੋਲਾਂ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਕੋਸ ਦੀ ਤਰੀਕ ਬੁਗਤ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਰਾਂ ਮੁਹਰੇ ਸੋਚਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਖੋਲੀ ਮਰਿਆ ਵੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੁਹਰੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਏਦਾਂ ਦਾ 'ਮਿਤਕ' ਨਹੀਂ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਜਿਉਂਦੇ 'ਮਿਤਕ' ਸੌਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 'ਮਿਤਕ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਸਿਸਟਮ ਏਦਾਂ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਰ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਲਾਂਬੇ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛ ਲਓ ਤਾਂ ਉਹੀ ਆਦਮੀ, ਸ਼ਧਾਰਨ ਆਦਮੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਟਾ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਆਗੂ, ਐਨ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਛੱਡ ਕੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਵਿਗਾੜਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਵੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਬੱਟ ਮੰਨ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਫਿਸਟਾਚਾਰ ਵਾਲੀ ਜਿਹੜੀ ਅਮਰ-ਵੇਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੀਜੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾਈਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪੂਰਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਸਟਾਚਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਕਹਿ ਲਈਏ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ 'ਪਹੁੰਚ' ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕਹੀਏ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਸ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਫਸ ਗਏ, ਇੱਕ ਚਲਤਾ-ਪੁਰਜਾ ਬੰਦਾ ਸੁੱਕਾ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਪੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਕੇਸ ਜਦੋਂ ਸੁਰਮੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ 'ਚਲਦਾ-ਪੁਰਜਾ' ਬੰਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਬੈਂਚ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅੱਗੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਹਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਹੋਰਗਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਅੱਖਰਾਂ ਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗਵਾਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣਗੇ, ਆਪੇ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਆ ਜਾਵੇ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਡਾਕਟਰ ਜੋੜਾ ਸਾਡੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਾਲ 2003 ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦੱਬੀ ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ ਸੁਚਨਾ ਅਠਾਰਾਂ ਹੋਣ ਇੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕਰ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਕੇਸ ਲੋਕਾਂ ਮੁਹਰੇ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਜੱਥੇ ਦੇ ਨਾਲ 'ਸੀ ਐਮ ਫਿੱਡੋ' ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਸ ਦਬਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਾਇਬ' ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅੰਮਿਤਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਇਆਂ ਤੱਕ ਹਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਾਇਬ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਾਇਬ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਈ ਕੇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਵਾਪਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਰ ਅਤੇ ਕੁੱਤੀ ਰਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਤਾੜੀ ਨਾਂਅ ਦੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ 'ਅਖਿਲ ਯੂ ਪੀ ਮਿਤਕ ਸੰਘ' (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਡੈੱਡ ਪੀਪਲ) ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਵਾਂਗ ਗਿੱਬਤਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਤਾਰੇ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 'ਮਿਤਕ' ਲਿਖਵਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਭੇਰੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਮਿਤਕ ਸੰਘ' ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਲਾਲ ਬਿਹਾਰੀ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਅਤੇ ਵੋਟ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਕਿ ਗਿੱਬਤਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਿਆ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸੇ ਵਰਗੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਮੁਰਦੇ' ਇਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ ਲੜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਮਰੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ 'ਅਖਿਲ ਯੂ ਪੀ ਮਿਤਕ ਸੰਘ' ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲੀਅਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣੇ ਸਨ ਤੇ ਹੋ ਗਏ, ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੀਤੀਜਾ ਹੋਰਨੀ ਵਾਲਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਨੌਬਲ ਇਨਾਮ ਬਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਇੱਕ 'ਇਗਨੋਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਈਜ਼' ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਅਲੱਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਲਾਲ ਬਿਹਾਰੀ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ 'ਇਗਨੋਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਈਜ਼' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 'ਮੁਰਦਿਆਂ' ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿੱਖਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ। ਉਸ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹੀ ਲਾਲ ਬਿਹਾਰੀ ਤਿਵਾੜੀ ਦੇ ਸਾਥਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਵੀ ਪੀ ਸ਼ਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ

ਕਰ ਦਿਓ। 'ਮਰ ਗਿਆ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਹ ਬੰਦਾ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਕੇਸ ਲੜਨ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਘਰ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਬਾਕੀ 'ਮਿਤਕ' ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਲਖਨਊ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਮੁਰਦੇ' ਵੀ ਕੋਸ ਭੁਗਤਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਹੱਤਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੰਦੂਰ ਕਾਂਡ ਵੀ ਸ਼ਰਮਾ ਗਿਆ

ਵਿਆਹ ਬੰਧਨ 'ਚ ਬੱਠਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਸਦੀਵੀ ਰੋਕ, ਇਸ ਲਈ ਪੱਤਰੀਆਂ, ਟੱਫਿਆਂ, ਗੋਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਾਂਝੇ-ਪੰਡਿਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਈਆਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜੋੜੀ ਸਦਾ ਵਸਦੀ-ਰਸਦੀ ਰਹੇ। ਪੱਛਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਧੀ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸੁਨਹਾਰਾ ਆਉਂਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਲੋੜ ਵੱਧ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਾਅ ਵੀ ਕਰਵਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਲਈ ਦਾਨ-ਦਕਸ਼ਣਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਮੁਤਾਬਕ ਚਾਰ ਫੇਰੇ, ਸੱਤ ਫੇਰੇ, ਕਬੂਲ ਹੋ ਕਬੂਲ ਹੋ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਰ 'ਚ ਆਈ ਲਵ ਯੂ ਅਤੇ ਆਈ ਟੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਖਰਚ ਨਾਲ ਸਾਦਾ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਹੀ ਵਿਆਹ ਰਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਦਾਜ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਢ ਮੰਗਿਆ ਦਾਜ ਵੀ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਛੋਟੀ ਬਰਾਤ ਵਾਲੀ ਵੀ ਅਤੇ ਆਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਾਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗੱਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਸੱਤ ਫੇਰੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਬੂਲ ਹੋ, ਕਬੂਲ ਹੋ, ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਆਈ ਲਵ ਯੂ, ਆਈ ਟੂ, ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਸਦੀਵੀ ਰੋਕ, ਇਸ ਬਾਬਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਹੀ ਜੋੜੀ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਰੋਸ 'ਚ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀ ਦੋਨੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਭਾਵ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ਼ੀਨਾਵਾਂ।

ਕਾਂਡ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ ਸੀ ਕਿ "ਅੱਜ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਹੀਂ ਰਹੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ," ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਰ ਗਏ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਰ ਗਈ ਸਮਝੋ।

ਰਪਟ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣਾ। ਰਪਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਡਰਾਫ ਨਾਲ ਸ਼ਰੱਧਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰੱਧਾ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ 'ਚ ਆਡਰਾਫ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਲਘਏ ਸਵਾਲ

ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਗਲੀ

ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਡਰਾਫ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਨੇ 2019 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਲਿਵ-ਇਨ ਰਿਲੇਸ਼ਨ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਡਰਾਫ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੱਕ ਕਾਤਲ ਬੁੱਝ ਕੇ 'ਚ ਵਾਲਾ ਰਖੋ ਆਡਰਾਫ ਹੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਫੋਨ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਸ਼ਰੱਧਾ ਵੱਲੋਂ ਟੈਕਟ ਅਤੇ ਰੋਕਣ 'ਤੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਝਗੜਾ 18 ਮਈ 2022 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਤਲ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਰੱਧਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਹੀ ਰਾਤ ਝਗੜਾ ਏਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਰੱਧਾ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇੱਕ ਕੌਮਨੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਰੱਧਾ ਵਾਰਕ ਹੀ ਪਿਆਰ 'ਚ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਡਰਾਫ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਨੇ 2019 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਲਿਵ-ਇਨ ਰਿਲੇਸ਼ਨ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਡਰਾਫ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੱਕ ਕਾਤਲ ਬੁੱਝ ਕੇ 'ਚ ਵਾਲਾ ਰਖੋ ਆਡਰਾਫ ਹੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਫੋਨ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਸ਼ਰੱਧਾ ਵੱਲੋਂ ਟੈਕਟ ਅਤੇ ਰੋਕਣ 'ਤੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਝਗੜਾ 18 ਮਈ 2022 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਤਲ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਰੱਧਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਹੀ ਰਾਤ ਝਗੜਾ ਏਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਰੱਧਾ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੀ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਚਲਣਾ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਟੀਮ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਸਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚਲਾਣ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੌਕੇ ਦਾ ਗਵਾਹ (ਆਈ ਵਿਟਨੈਸ) ਨਹੀਂ ਹੋ ਫਿਰ ਵੀ ਸੁਚੱਜੀ ਟੀਮ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਭ ਲਿੰਕ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਟੈਸਟ ਲੇਟਸ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਹਲਾਤ ਦੇ ਬਿਨਾਅ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਭੁਗਤਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਣਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚਲਾਣ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਅ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਅਵਾਮ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤੀਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਸਭ ਹੋਣ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਲਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਨਸਾਫ ਹੁੰਦਾ ਇਲਟਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਲਾਗਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ-ਨਸ਼ੇ

ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਨੂ ਹਨ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਕਣ ਅਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸੇਕ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸ਼ਰੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਏਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੁਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਚਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਕਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਵੱਲੋਂ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਤੋਰ ਹੋਣਾ ਤੇ ਉਦੋਂ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਤਾ, ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਦਿਖਾਇਆ ਤੇ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਖਾ ਗਿਆ। 'ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੋਵਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ।

ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮਜ਼ੇ ਕਰ ਲਏ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਮੋਜਾਂ ਮਨਾ ਲਈਆਂ, ਇੱਕ ਮੌਜਾ ਸਾਡਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ।

ਹੈ ਤੇ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਪਹੁੰਚ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ

ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ

ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਹੌਲ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ (ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ) ਬੇਚੈਨ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੱਗ ਚਾਨਣੇ ਲਈ ਰੂਹਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ

ਦਿਲ ਦੀ ਮਮਤੀ

(ਗੁਜਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ
ਪੰਨੇ : 126, ਮੁੱਲ : 295 ਰੁਪਏ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਨਾਮ ਹੈ। ਉਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ਿੰਦਰ ਅਤੇ ਸਰਗਮੀ ਨਾਲ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿਲ ਦੀ ਮਮਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਮਿੱਠੀਆਂ ਛੱਲਾਂ', 'ਕਾਨੇ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ', 'ਰੁੱਖ ਤੇ ਪੱਛੀ', 'ਸ਼ਬਦ ਸੁਨੱਖੇ', 'ਗੁਜ਼ਰਾਏ ਹਵਾ' ਅਤੇ 'ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸਫਰ' ਵਿਚਲੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗਜ਼ਲ ਨਾਲ ਮੁਹਿੱਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਰਾਜਕਤਾ/ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫ਼ਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ 'ਪਿਆ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਬੜਾ ਰੋਲਾ' ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੇ ਇਸ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਅਧਾਰਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਰੋਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਿੰਦਰ ਨਾਲ ਪੌਸ਼ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੇ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਮੋੜਾ ਦੇਣ ਹਿੱਤ ਮਸਜਿਦ-ਮੱਦਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਪਰ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਵਿ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਦਿਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਿਅਰ ਵਿੱਚ ਬਾਖੂਬੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :

‘ਨਾਨਾ ਆਪੇ ਮੱਦਰ ਜਾ ਕੇ ਰੋਝ ਦੀ ਗੱਲ ਭਰਨੀ ਚਾਨਣ ਆਖੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਖ ਦੇ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਰੋਟੀ ਪਰੀਏ’

ਨੌਜ਼ਾ ਅਤੇ ਚਾਨਣ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਬਹੁ-ਅਰਥ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਆਰੰਭਲੇ ਪੰਨੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਲਹਿ ਚਿੱਠੀ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਹ ਲਿਖਦੀ ਹੈ :

‘ਲੜਾਈ ਸੱਚ ਦੀ ਹੋਵੇ ਅਸੂਲਾਂ ਸਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਵੀ ਦਾ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਦਾ ਮਜ਼ਲੂਮ ਵੱਲ ਖੜਨਾ’

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਕਵੀ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ’ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਇਨਕਾਰ’ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਕਵੀ ਦਾ ਧਰਮ (ਫਰਜ਼) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :

‘ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਨਾ ਕਰਿਓ ਕਿ ਮੈਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚਗਲੇ ਹੋਏ ਸੁਆਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ।’

ਹਰ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਾਵਿ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਗੱਡੇ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਪਰਥ ਦੀ ਸੋਝੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੀ ਦਿਸਰੋਂਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪੰਜਾਬ ਕਾਵਿ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰੂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਰਚੇ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਤ ਕੀਤੇ ‘ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ’ ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਤ ਸੰਤ ਕਬੀਰ, ਗੁਰੂ ਰਵੀਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾਂ-ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਸੂਰ-ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਬੀਰ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਛੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਉਸਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਖੱਕੇ ਜੋ ਸੁਆਲ ਖੜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਤਰ ਅੱਜ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਬਰੀ ਅਤੇ ਨਿਭਰਤਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਤੱਕ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ, ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ‘ਚੋਂ ਉਗਮੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ :

‘ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਖੰਜਰ ਫੜਿਆ, ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਸਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਖੰਜਰ ਨੇ ਜੋ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਵਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।’

ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਇੱਕ ਅਹਿਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਨਾਲ ਖੜਨ ਨਾ ਵੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਨਾਲ ਲੜਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਧੀਕੀ ਅੱਗੇ ਅੜਨ ਦਾ ਵੀ ਅਹਿਦ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਦੇਸੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦੀ, ਸਗੋਂ ਗਲੋਬਲੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚਲੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਪੁਨਰ-ਸਿਰਜਣ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲਾ ਪੀਣਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ



ਪਰਖ ਪੜਚੋਲ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ (ਡਾ:)

ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਅਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ : ‘ਸੁਕਰਾਤ ਜੋ ਤੂੰ ਬਣਨਾ, ਕਰ ਪਾਰਖੂ ਨਜ਼ਰ ਤੂੰ, ਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਬਚਾਵੀ, ਹੋਣਾ ‘ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਲਾ ਕੇ।’ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭੂਟ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ, ਸੁਕਰਾਤ ਦਾ ਸੱਚ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਭੂਟ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੇ ਮੁਲੰਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿੰਦਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭੂਟ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ‘ਪਾਸ਼’ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਹੌਲ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਕਰਾਤ ਵੀ ਸਾਡਾ ਰਾਹ-ਦਰਸ਼ਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਰਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬਸਰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੇ। ਉਸ ਸੁਖਵੱਖ ਮੌਸਮ ਦੀ ਲੱਚ ਹਰ ਸੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਲੱਝਣ ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਦਾ ਇਛੁਕ ਹੋਵੇ।

‘ਗਮੀ ਦੀ ਭੁੱਤ ਸਾਡੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਦੀ ਦੀ ਭੁੱਤ ਠਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਸਾਡੇ ਨਾ ਠਾਰੇ ਸਾਨੂੰ’ ਨਾ ਸਾਡੇ ਨਾ ਠਾਰੇ ਸਾਨੂੰ

ਮੌਸਮ ਇੱਕ ਸੁਖਵੱਖ ਥਣ ਜਾ।’

ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਿਅਰ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਲੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਦੁਨੀਆ ‘ਤੇ ਆਏ ਹਰ ਬਸਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਹਮੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਾਇਰ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਭੂਟ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨੰਗਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ :

‘ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ ਮਾਰੂ ਤਾਕਤਾਂ ਭੜਫੂ,

ਘੜੋ ਕਲਮਾਂ ਲਿਖੋ ਐਸਾ ਕਰਾਂਤੀ ਗੁੰਜਦੀ ਆਵੇ’

ਨਵੀਂ ਕਲਮਾਂ ਘੜਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਰੂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਭੜਫੂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਘੜਨ ਦੀ ਗੱਲ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਇਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਗੋਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਹਿਦ ਹੈ, ਜੋ ਹੋਰ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਸਿਰਜਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖਲਬਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦ, ਅਮਨ ਲਹਿਰ, ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀ ਲਹਿਰ, ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ-ਕਰਦਾ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਵਿ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ-ਚਿੱਤਕਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਖਾਏ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮੇਂ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ (ਬਹੁਤੀਆਂ) ‘ਰਿਵਾਜੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਠਿੱਠ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਾਗ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਕਵਿ ਤਾਂ ਹੋ ਗੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਵਿ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਗਦਰੀ-ਕਾਵਿ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ‘ਰਿਵਾਜੀ’ ਕਾਵਿ ਵਿੱਚ ਬੌਧਾ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ‘ਰਿਵਾਜੀ’ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ਾਇਰ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਹੀ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ‘ਪਾਸ਼’ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਅਧਾਰਤ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕੋਵਿਡ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਮਾਰਮਿਕ ਸ਼ਾਇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਪਾਠਕ ਤੇ ਗਵਾਹ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ‘ਪ੍ਰਗਤੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ...’ ਨਾਲ ਉਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਮਕਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਾਕੇ ਦਿਆਲ ਦੇ ‘ਰਿਵਾਜੀ’ ਕਾਵਿ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਲੋਕ ਕਵੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਾਰਨਾ ਉੱਪਰ ਦੋਰਦਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਖੜਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮਹਾਂਯੋਗ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਆਹੁਤੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ :

‘ਮੈਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜਾਈ ਮੇਰਾ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਅੱਗ-ਸੰਗ ਵਸਦੀ ਖੇਡ ਮੇਰਾ ਸ਼ਿਗਾਰ।’

ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਪੀ-ਪੁੱਤ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਵਿ ਸਹਿਰ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਇਹ ਵੇਗ ਹੈ, ਕੁਝ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲਟ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜ ਕੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ,

● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ

ਮੈਂ ਆਦਮ ਨਹੀਂ

(ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਡਾ. ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜਠੌਲ
ਪੰਨੇ : 100, ਮੁੱਲ : 200 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਕਵਿਤਾ ਸਵੈ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸੁਖਮ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰਲੀ ਦੁਨੀਆ ਜਦੋਂ ਇੱਕ-ਜਿਕ ਹੋਵੇ, ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸੋਮੇ ਫੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਕਵੀ ਸਮਕਾਲ ਦਾ ਸਫਲ ਚਿਤਰਾ ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਦਾ ਨਿਰਾ ਆਲੋਚਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਤ੍ਰੈਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਅੱਖ, ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਨਣ ਜਿਹਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦਿਸਰੋਂਦਾ ਬਾਣਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ, ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚਾਲੇ, ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮੇਟੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਨਿਭਰਣ ਲਈ ਪੌੜਤਾ ਮੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਫੜਪਟ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਾਂਅ ‘ਤੇ ਤੁਕਬੋਈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਰਕੇ ਲਿਖੇ ਵਾਕ ਵੀ ਪਰੋਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਯੁਵਾ ਕਲਮਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਲਿਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਖਲਕਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜਠੌਲ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਮੈਂ ਆਦਮ ਨਹੀਂ’ ਨਰੋਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸੱਜਰੇ ਅਨੁਭਵ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਉਲਝੇ ਕਵੀ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਹਿਅਤੋਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਝੱਜਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਕਵੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਨਿਰੂ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।



ਨਰੋਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੇ ਸੱਜਰੇ ਅਨੁਭਵ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ

34 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਰ ਸਾਹਿਤਕ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾ ਐਸੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਠਕ/ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਪੂ, ‘ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਬੋਝ’, ‘ਗੁਬਰੂ’, ‘ਰੋਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ’, ‘ਮੇਰੀ ਕਸਮ’, ਕਵਿਤਾ ਪਿਆਰੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਮੈਂ ਆਦਮ ਨਹੀਂ’, ‘ਬਦਲਾਵ ਦਾ ਫਲਸਫਾ’, ‘ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਥਾਂ’, ‘ਦੀਵੇ’, ‘ਰਾਜ ਕਵੀ’, ‘ਮੇਰੇ ਹਮਾਰਾ’, ‘ਮੈਂ ਪਿੱਪਲ ਦਾ ਰੁੱਖ’, ‘ਲਿਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਕਿਉਂ ਹੈ’, ‘ਬੰਬਕ ਕਲਮਾਂ ‘ਤੇ ਧਰਮ’, ‘ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਔਡਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ’, ‘ਨਵੀਂ ਕਵਿਤਾ’, ‘ਸਿਨੇ ਸੋਤਲੀ’ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਵੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਬੋਝਕ ਅਸੀਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਉਤਸਵ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਰੋਗ ਫਿਕਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਵੱਸੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬੀ ਪੀ ਐੱਲ ਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਤਲਾਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਕੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਦੇ ਸਫ਼ਾਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਭੁੱਖੀਆਂ ਤਾਂ ਗੰਦੇ ਚੀਬੜੇ ਫਰੋਲ ਕੇ ਵਿੱਡ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਝੁਲਕਾ ਦਿੰਦੇ ਭੁੱਗੀ-ਝੱਪੜੀ, ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਬੰਬੇ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਦਮ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿੱਧਰ ਗਏ, ਇਹੋ ਪੁਸ਼ਨ ਕਵੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, ‘ਮੈਂ ਆਦਮ ਨਹੀਂ, ਵੇਟ ਹਾਂ/ਮੈਂ ਆਦਮ ਨਹੀਂ, ਵੇਟ ਹਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਲੱਗਦੇ/ਮੈਂ ਵੇਟ ਵੀ ਨਹੀਂ/ਈ ਵੀ ਐੱਮ ਦਾ ਬਣਨ ਹਾਂ/ਉਨ੍ਹੌਂ ਵੀ ਦੱਬਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ

ਦੱਬਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ‘ਤੇ ਕਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ‘ਤੇ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਾਂ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਤਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਰਥ ਸਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ/ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ/ਗਟਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਾਹਉਦਿਆਂ/ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝਦਾਨ ਨੂੰ ਫਰੋਲਦਿਆਂ, ਤਨ ਚੀਬੜਿਆਂ ‘ਚ ਲਪੇਟ ਕੇ/ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ ‘ਤੇ ਸੌਂਦਿਆਂ...ਮੈਂ ਆਦਮ ਨਹੀਂ।’

ਕਵੀ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਤਬਦੀਲੀ ਦਾ

ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਇਛੁਕ ਹੈ ਤਾਂ ਜੁ ਵਿੱਥਾਂ, ਵਿਤਕਰਿਆਂ, ਤੰਗੀਆਂ, ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਗਦੀ ਇਸ ਕਾਣੀ ਵੇਡ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੁੜਾਂ ਮਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਊਣ ਜੋਗੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਵੀ ਦਾ ਹਾਸ ਮਨ ਲੋਆਂ ਨਾਲ ਝੰਬੇ ਝਿਛ ਦੇ ਰੁਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਟ ਜਾਣ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਡੁੱਪ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਖਿੜ ਉਂਦਾ ਹੈ।

‘ਪਰ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਪੱਤੇ/ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਡਿੱਗ ਕੇ/ਧਰਤੀ ‘ਚ ਰਲ ਕੇ/ਖਾਦ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ/ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਸਮ ਬਦਲਣ ਨਾਲ/ਬਹਾਰ ਵਿਰ ਆ ਸਕੇ/ਇਹੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਹੈ/ਤੇ ਬਦਲਾਵ ਦਾ ਫਲਸਫਾ।’

(ਬਦਲਾਵ ਦਾ ਫਲਸਫਾ)

ਕਵੀ ਦੀਨਾਂ, ਦੁਖੀਆਂ, ਸਤਾਇਆਂ ਅਤੇ ਲਿਤਾੜਿਆਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰੋਗ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਖੋਬਣ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਥਲ ਸੂਰ, ਮਨੁੱਖੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਨਜੀਹਤ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਰੋਣ ‘ਤੇ ਦਿੱਦੀ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਨਹੀਂ ਰੱਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਕਵੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਛੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਦੱਬਦਾ

ਘਟਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-

‘ਸਹੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ/ਬਹੁਤ ਤੜਫਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ/ਤੇ ਉਹ ਰੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ/ਪਰ ਬਾਹਰਲਾ ਤਾਂ ਰੋਣਾ ਹੀ ਨੀ ਜਾਣਦਾ.....’

ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ/ਤੇਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ/ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜੀਵਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰੋਣਾ/ਤੇ ਵਰਜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ/ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਘੁਲਣ ਤੋਂ।’

(ਰੋਣਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਦੇ ਵੀ ਗ਼ਾਬਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਵੀ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭੋਅ, ਆਤੰਕ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਭੀਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਵੀ ਦਾਅ ‘ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਹਰਭ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ, ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ, ਜਾਬਰ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਵੇਗਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਚੰਗੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਪੱਤੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੁਝਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੇਵਾ ਖੱਲ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰਾਣ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਕਵੀ ਵਿਅੰਕ ਵਿਧਾ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਖਦਾ ਹੈ-

ਕਵਿਤਾ ਪਿਆਰੀ ਕਵਿਤਾ/ਤੇਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿਤੇ ਮੈਂ/ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਔਲਾਨਿਆ ਜਾਵਾਂ/ਵੈਸੇ ਵੀ ਤੂੰ ਪਿਆਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ/ਤੂੰ ਤਾਂ ਡਰਾਉਣੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਖੁਦ ਬਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਈ।

‘ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ, ਐਸੀ ਕਿਭੜੀ ਤਾਕਤ ਹੈ/ਜੋ ਤੇਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਊਣੇ...।’

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਪੁੱਸਿਓ ਕਵੀਆਂ/ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਠ ਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਸੱਜਰਾ ਸਾਹਿਤ

ਖਲਦੇਵ ਸੀਹਰਾ
(ਗੁਜਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਪੰਨੇ : 128, ਮੁੱਲ : 225 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

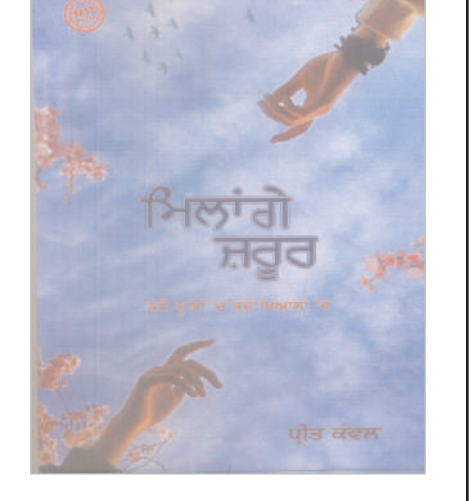


ਬਲਦੇਵ ਸੀਹਰਾ ਅਰਾਹਵਾਧੂ ਤੇ ਸਾਰਥਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ ਗਤੀਆਂ, ਵਿਚਾਰੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸੰਤੁਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੇ

ਦਾ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸਿਦਕ, ਸਿਰਫ਼, ਸੱਚ ਦਾ ਦਾਮਨ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ

ਮਿਲਾਂਗੇ ਜ਼ਰੂਰ

ਪ੍ਰੀਤ ਕੰਵਲ
(ਕਵਿਤਾਵਾਂ)
ਪੰਨੇ : 144, ਮੁੱਲ : 220 ਰੁਪਏ
ਤਰਕ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬਰਨਾਲਾ



ਕਦੇ ਖੁਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਗਾੜ੍ਹ ‘ਚ ਕਦੇ ਸਿਆਲਾਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਹਾਲਾਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਬੋਹਾਲਾਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ‘ਚ ਕਦੇ ਡੁਫ਼ਾਨਾਂ ‘ਚ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਲਿਤ ਅੰਦੋਲਨ

ਐੱਸ ਐੱਲ ਵਿਰਦੀ ਐਡਵੋਕੇਟ
ਪੰਨੇ : 318, ਮੁੱਲ : 300 ਰੁਪਏ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਟਰੇਡਿੰਗ, ਗਵਾੜਾ

ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਜੋਤੀਬਾ ਰਾਏ ਭੁਲ, ਸਵਾਮੀ ਨਾਇਕ, ਸ਼ਾਹੂ ਜੀ, ਡਾ. ਲੱਗੀਆ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਕੇਵਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ‘ਚ ਕੋਈ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ ਅਸੀਂ ਜਿਊਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਕੋਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਕਵੀ ਸਾਹਿਤ ‘ਚ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਕੇ, ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।’

ਪੁਸਤਕ ਗੀਵਿਊ

ਅੰਡਰ ਐਸਟੀਮੇਟ
(ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਨੌਕਾਸ਼ ਚਿੱਤੋਵਾਣੀ
ਮੁੱਲ : 180 ਰੁਪਏ, ਪੰਨੇ : ਪੰਜਾਬ ਬੈਂਕ : 96
ਬੁਕਬਾਰ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਜਲੰਧਰ

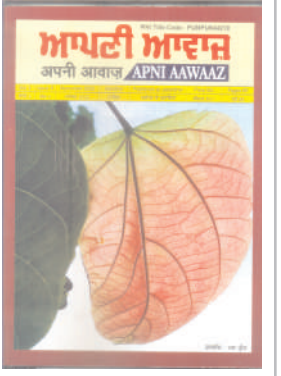
ਅੰਡਰ ਐਸਟੀਮੇਟ ਨਸ਼-ਚਿਤੋਵਾਣੀ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ

ਸਮਕਾਲ

ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਨੜ ਦੇ 'ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਅਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਲ ਦੇ 'ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰਾਜ' ਨਾਲ ਇੱਕ ਅੱਕ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮਹਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਜਾੜਾ (ਸੈਨ ਸੰਤਾਲੀ) ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅੱਜ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਬੀਤਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੈ। ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਸੰਪਾਦਿਤ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਸੁਰਜੀਤ ਲੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵਪੂਰਨ ਲੇਖ ਹੈ। ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਦੀ 'ਬਾਦਸ਼ਾਹ', ਗੁਰਜੱਥ ਕੌਰ ਦੀ 'ਟੂਟਾ', ਜਸਵੀਰ ਮੰਗੂਵਾਲ ਦੀ 'ਵਾਇਰਸ', ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੋਗਲ ਨੇ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਯਥਾਰਥ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਤਹਿ ਕਰਦਿਆਂ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤ ਵੈਨਗਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਵਿਤਾਬ' ਵਾਲਾ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰ ਭਰਵੇਂ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 68, ਮੁੱਲ : 50 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਲ, ਸੰਪਰਕ : 693 ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ 144001, ਪੰਜਾਬ, ਮੋਬਾਈਲ : 98725-49506, 94171-94812



ਵਰਿਆਮ : ਨਵੰਬਰ 2022

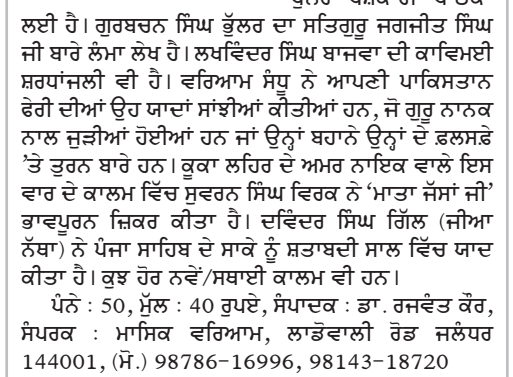
ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਫੁਲਵਾੜੀ' ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪੱਠਾ ਵੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਿਆਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਖਿਲਰ ਪੱਤਰ ਦੇ ਵੀਹਵੇਂ ਕਾਡ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਗੱਲ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪੁਰਨ ਪੱਥਰਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖਾ ਲੇਖ ਹੈ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਕਾਵਿਕੀ ਸ਼ਰਾਬਮੰਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੇਰੀ ਦੀਆਂ ਉਹ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲਸਫੇ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਕੁਕਾ ਲਹਿੰਦੇ ਅਮਰ ਨਾਇਕ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੇ 'ਮਾਤਾ ਜੱਸਾਂ ਜੀ' ਭਾਵਪੂਰਨ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਜੀਆ ਨੱਥਾ) ਨੇ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਵੇਂ/ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ ਵੀ ਹਨ।

ਪੰਨੇ : 50, ਮੁੱਲ : 40 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਡਾ. ਰਜਵੰਤ ਕੌਰ, ਸੰਪਰਕ : ਮਾਸਿਕ ਵਰਿਆਮ, ਲਾਡਵਾਲੀ ਰੋਡ ਜਲੰਧਰ 144001, (ਓ.) 98786-16996, 98143-18720

ਚੰਗੀ ਖੇਤੀ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਤੀ' ਉਪਰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ 'ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਤੀ' ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅੰਦਰਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਪੇਸ਼ ਹਨ। ਕਟਕ ਦੀ ਫਲਸ ਬਾਰੇ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਲਸਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਪਹਾਲੀ ਦੀ ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ, ਅੱਗ ਨਾ ਲਾਉਣ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹੈ। ਬਾਗਬਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਅਨਾਜ, ਸੰਤੁਲਨ ਭੋਜਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਹਨ।

ਪੰਨੇ : 36, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਡਾ. ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਪਰਕ : ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, (ਓ.) 82880-57707



ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਇਹ ਮਾਸਿਕ ਪੱਥਰ ਆਪਣੀ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਭਾਇਨਸਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ...' ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ ਦੀ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ, ਨਿਰਮਲ ਰੱਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਰਤਨ ਅਤੇ ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਇਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਲ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਨੇ : 32, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨੂੜ, ਸੰਪਰਕ : ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ 160062, ਫੋਨ : 0172-5227395

ਪੰਥੜੀਆਂ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਬਾਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਾਣੀ ਇਹ ਬਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬਾਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਰਚਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਹਰਕੰਥ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਡ ਵੀ ਹੈ। 'ਖੇਡਾਂ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ-ਚੰਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਲੱਗੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 36, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨੂੜ, ਸੰਪਰਕ : ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ 160062, ਫੋਨ : 0172-5227395

ਪੰਥੜੀਆਂ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਬਾਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਾਣੀ ਇਹ ਬਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬਾਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਰਚਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਹਰਕੰਥ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਡ ਵੀ ਹੈ। 'ਖੇਡਾਂ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ-ਚੰਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਲੱਗੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 36, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨੂੜ, ਸੰਪਰਕ : ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ 160062, ਫੋਨ : 0172-5227395

ਪੰਥੜੀਆਂ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਬਾਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਾਣੀ ਇਹ ਬਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬਾਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਰਚਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਹਰਕੰਥ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਡ ਵੀ ਹੈ। 'ਖੇਡਾਂ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ-ਚੰਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਲੱਗੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 36, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨੂੜ, ਸੰਪਰਕ : ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ 160062, ਫੋਨ : 0172-5227395

ਪੰਥੜੀਆਂ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਬਾਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਾਣੀ ਇਹ ਬਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬਾਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਰਚਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਹਰਕੰਥ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਡ ਵੀ ਹੈ। 'ਖੇਡਾਂ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ-ਚੰਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਲੱਗੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 36, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨੂੜ, ਸੰਪਰਕ : ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ 160062, ਫੋਨ : 0172-5227395

ਪੰਥੜੀਆਂ : ਨਵੰਬਰ 2022

ਬਾਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਾਣੀ ਇਹ ਬਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬਾਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਰਚਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਹਰਕੰਥ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਡ ਵੀ ਹੈ। 'ਖੇਡਾਂ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ-ਚੰਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਲੱਗੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 36, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨੂੜ, ਸੰਪਰਕ : ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ 160062, ਫੋਨ : 0172-5227395

ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਨੂਰਪੁਰੀ ਐਵਾਰਡ

ਸਰੀ-ਲੋਕ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਵਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਗੀਤਕਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਝਾਂਜਰ' ਅਤੇ 'ਪਿੱਪਲ ਪੱਤੀਆਂ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੀਤ 'ਲੱਗੀ' ਏਨਾ ਹਮਾਨ-ਪਿਆਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਣਮੱਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ, ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਨਵਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਰਾੜ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਵਕੁਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਭ ਸ਼ਾਨ ਦੱਸਦਿਆਂ ਗੁਰਭਜਨ



ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਵਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਗੀਤਕਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਝਾਂਜਰ' ਅਤੇ 'ਪਿੱਪਲ ਪੱਤੀਆਂ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੀਤ 'ਲੱਗੀ' ਏਨਾ ਹਮਾਨ-ਪਿਆਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਣਮੱਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ, ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਨਵਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਰਾੜ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਵਕੁਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਭ ਸ਼ਾਨ ਦੱਸਦਿਆਂ ਗੁਰਭਜਨ

ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਵਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਗੀਤਕਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਝਾਂਜਰ' ਅਤੇ 'ਪਿੱਪਲ ਪੱਤੀਆਂ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੀਤ 'ਲੱਗੀ' ਏਨਾ ਹਮਾਨ-ਪਿਆਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਣਮੱਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ, ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਨਵਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਰਾੜ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਵਕੁਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਭ ਸ਼ਾਨ ਦੱਸਦਿਆਂ ਗੁਰਭਜਨ

ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ

ਪਟਿਆਲਾ-ਉੱਘੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪਕਾਰ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਡਾ. ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰਚੇ ਸਾਹਿਤ ਉਪਰ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਨਾਰੀ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰਾ ਪੰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਡਾ. 'ਪੰਜਾਬੀ' ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧਤ ਸਿੱਖ, ਬਲਰਾਜ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੌਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੰਤੋਖ ਕੌਰ, ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ, ਰਮਣਦੀਪ, ਨੀਰੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਰਪੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਤੀਮਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੇਚਨ ਕੁਮਾਰੀ, ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ ਤੇ ਸੁਨਾਰਿਕਾ ਕੌਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।



ਫੋਟੋ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਭੜੀਆ ਵਿਚ ਜੀਮੀ-ਪਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਨਗਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਚਿਣਗ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਪਗਡੰਡੀਆਂ' ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਤੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਨੌ-ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਛਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਖੋਜਕਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਬਾਦਲੀਆਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੋੜੀ ਵੱਲੋਂ ਗਲਪਕਾਰ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾਭਾ ਨੌੜਲੇ ਵਿਚ

ਫੋਟੋ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਭੜੀਆ ਵਿਚ ਜੀਮੀ-ਪਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਨਗਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਚਿਣਗ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਪਗਡੰਡੀਆਂ' ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਤੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਨੌ-ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਛਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਖੋਜਕਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਬਾਦਲੀਆਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੋੜੀ ਵੱਲੋਂ ਗਲਪਕਾਰ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾਭਾ ਨੌੜਲੇ ਵਿਚ

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ

ਸਰੀ-ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ 'ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ' ਦੀ ਸਾਹਿਬਕਤਾ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਜਰਨੈਲ ਆਰਟਸ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।



ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।



ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਡਬੋਲੀਆ' ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ 25,000 ਡਾਲਰ ਦਾ 'ਢਾਹਾਂ ਐਵਾਰਡ'

ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੇ ਜਾਵੇਦ ਬੂਟਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ

ਸਰੀ-ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਡਬੋਲੀਆ' ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ 25,000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਲਾ 'ਢਾਹਾਂ ਐਵਾਰਡ' ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਝਾਂਜਰ ਵਾਲੇ ਪੇਰ ਅਤੇ ਜਾਵੇਦ ਬੂਟਾ ਦੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਭੁਕੜੀ ਨੂੰ 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਦੁਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਵੇਦ ਬੂਟਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਵਾਰਡ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਫਾਈਨਲ ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਜਿਊਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ (ਕੋਠੇਡਾ), ਪ੍ਰ. ਜਸਪਾਲ ਘੋਸ਼ੀ (ਭਾਰਤ) ਅਤੇ ਜਨਾਬ ਮੁਨੀਰ ਗੁੱਜਰ



ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਜਪੁਜੀ' ਉਪਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉੱਘੇ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਚਿੰਤਕ ਮਨੋਜਰ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ 'ਤੇ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਦਰਜੀਤਪਾਲ ਕੌਰ, ਜਨਮੇਸਾ ਸਿੰਘ ਜੋਗਲ, ਜਨਰਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਲਬੇਲਾ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਂਡੇ ਜੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ।



ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸ

ਐਤਵਾਰ, 20 ਨਵੰਬਰ, 2022

5 ਮੱਘਰ { ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 554
ਬਿਕਰਮੀ 2079

ਜਿਲਦ/VOL. : 71

ਅੰਕ/NO. : 170

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ

DAILY NAWAN ZAMANA • SUNDAY, 20 NOVEMBER, 2022

ਜਲੰਧਰ

‘ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ’ ਦੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ

ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ (ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ)	0181-5097300
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ	0181-5097302
ਸਾਹਿਤ ਸੰਪਾਦਕ (ਐਤਵਾਰ)	0181-5097305
ਰੀਪ੍ਰਿੰਟਰ ਰੂਮ	0181-5097310
ਵੈੱਬ ਟੀ ਵੀ	0181-5133160

www.nawanzamana.in

ਸਫ਼ੇ : 14

ਕੀਮਤ/PRICE : 5.00 ਰੁਪਏ

Regd. No : Pb/JL-123/2021-23, (R.N.I.)-00068/57

E-mail : nawanzamana@gmail.com

www.nawanzamana.in

ਮਾਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੱਦਾ

21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਿਵਸ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, (ਜਸਬੀਰ ਪੱਟੀ)-ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਹੀਨਾ ਮਨਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨੇਕ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।



ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਰੇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ, ਸੰਤਾਂ, ਪੀਰਾਂ-ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਾਪ ਹੈ, ਪਰ ਸਦਾਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਵਧੀਆ ਚੰਗੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਨਸਕ ਗੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਸ਼ੋਮਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 10 'ਤੇ

ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਵਧਣ ਲੱਗੀ ਠੰਢ



ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 6.2 ਡਿਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਲੰਧਰ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ 8 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਥੋਲੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੀ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਚਲਦੇ ਮੌਸਮ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 6.2 ਡਿਗਰੀ, ਬਠਿੰਡਾ 6.6 ਡਿਗਰੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 7.5 ਤੇ ਵਿਰੋਜਪੁਰ 8.8 ਡਿਗਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੋਰਸਟ੍ਰਾ ਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਲੇਖਕ, ਬਜ਼ਕਾਰ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰਸਟ੍ਰਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ 2022 ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਔਤਰ ਧਰਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ 'ਚ ਲੰਮੇਰੇ ਰੋਗੀਟੋਜ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਦੇ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ 24 ਐਪੀਸੋਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।



ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਗਏ 4 ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਐਕਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਚਾਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਐਕਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਈ ਬੀ ਦੀ ਧਮਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕੋਬਾਇਟ ਮੰਤਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜਾ ਸਾਬਕਾ ਕੋਬਾਇਟ ਮੰਤਰੀ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਕਈ ਸਾਬਕਾ ਐੱਮ ਐੱਲ ਦੇ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚਾਰ ਆਗੂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈ ਬੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਹਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਤਵਾਦੀ ਫੰਡਿੰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅੰਤਵਾਦੀ ਫੰਡਿੰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਐੱਮ ਏ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੋਗਰੂਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਪ੍ਰੈਂਸਿਜ਼ ਸੈੱਲ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐੱਸ ਐੱਸ ਓ ਸੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਬੈਠੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੌਂਡਾ ਅਤੇ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਦੇ ਗੱਲਬੰਧੀ ਬਰਾੜ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਆਈ ਐੱਸ ਆਈ ਦੇ ਗੁੰਡੇ ਪੀ ਯੂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ 'ਚ ਪੈਸੇ ਭੇਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਬਈ, ਅਮਰੀਕਾ, ਫਿਲਪੀਨਜ਼, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ 'ਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਆਈ ਐੱਸ ਆਈ ਨੂੰ ਫੰਡਿੰਗ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਲੀਪਰ ਸੈੱਲ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਟੈਰਰ ਫੰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ ਐੱਸ ਆਈ ਦੇ ਗੁਰਗੱ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ 'ਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।



ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ 26 ਦੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵੱਲ ਮਾਰਚ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਹੋਣਗੇ ਸ਼ਾਮਲ : ਸਾਂਭਰ, ਨਿਹਾਲਗੜ੍ਹ



ਲੁਧਿਆਣਾ (ਐੱਮ ਐੱਸ ਭਾਟੀਆ, ਰੇਕਟਰ ਕਬੂਰੀਆ)- ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ (ਅਜੈ ਭਵਨ) ਦੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਈਸ਼ਤੂ ਭਵਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਂਭਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੰਗਾਂ-ਐੱਮ ਐੱਸ ਪੀ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਗਰੰਟੀ ਕਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ, ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਵਿਖੇ

ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਜੈ ਮਿਸ਼ਰਾ ਟੋਨੀ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ, ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਭਵਨ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕਰਕੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤੋਅ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੰਗਾਂ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਉੱਪ ਕੁਲਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਅੰਦਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਅੱਜ-ਨਾਮਾ

ਮੋਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਜਾਗਿਆ ਠੀਕ ਹੋਇਆ, ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਬੋਲੀ। ਬੋਰਡਾਂ ਉੱਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਲਵੇ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਅਸਥਾਨ ਬੋਲੀ। ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਕੋਤਾਗੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਕਰਨੀ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ ਆਪ ਧਿਆਨ ਬੋਲੀ। ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਕਹਿਣੀ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬੋਲੀ। ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਥਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਸ਼ਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰੱਖੂ ਨਾ ਯਾਦ ਜਿਹੜਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਟਾ ਫਿਰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦੇ।

-ਤੀਸ ਮਾਰ ਖਾਂ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਮੋਹਾਲੀ : ਕੌਮੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਜੈਵੀਰ ਲਾਲਪੁਰਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਨੁਰਪੁਰ ਬੇਦੀ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੈਵੀਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ 2 ਬਚਾਮਾਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਦਿਖਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੁਰਪੁਰ ਬੇਦੀ 'ਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕਬਾਲ

ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 10 'ਤੇ



ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
ਵੱਲੋਂ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ
ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ
ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ
ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਵਲੋਂ ਸਾਜੇ ਗਏ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ
ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ
ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ
ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ



ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ

ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤ-ਦਿੱਤਾ ਮੰਗ ਪੱਤਰ

ਮੋਹਾਲੀ (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ) :- ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਰੈਕੋਗਨਾਈਜ਼ਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ (ਰਾਸ਼ਾ) ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰੋ. ਯੋਗਰਾਜ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਯੋਗਰਾਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਸ਼ਾ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮਾਰਚ 2023 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਠਵੀਂ, ਦਸਵੀਂ, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਸਟਾਫ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲਈ ਜਾਣੇ ਵਾਲੇ ਜੋ ਸੈਂਟਰ ਚੁਣ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਵਾਂਗੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਾਧੂ ਸਕੋਲਰ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਾ ਕਾਰੀ ਪੇਚੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਆਰਟਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ ਸਕੋਲਰ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ



ਕਾਰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬੇਲੋੜਾ ਭਾਣਾ ਲੈਣਾ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਕੋਲਰ ਨਾਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕਮੀ ਆ ਰਹੀ ਡੇਟ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਸਕੂਲ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਓਪਨ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਡੀਕਲ, ਨਾਨ-ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਵਿਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਲ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕੋਵਿਡ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ ਗਈ ਸੀ ਇਸ

ਲਈ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਸਮੀਖਣਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਿਤ ਸਟੇਡੀ ਸੈਂਟਰ ਕੋਲੋਂ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਾਂਗ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੈਨਲ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣਗੇ। ਵਫ਼ਦ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰੋ. ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਮਾਮਰਾਜ ਸਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੂ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਰੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਐਮ ਜੀ ਐਨ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ 'ਚ 46ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ



ਜਲੰਧਰ (ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਉੱਥੀ) ਐਮ.ਜੀ.ਐਨ. ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਆਦਰਸ਼ ਨਗਰ ਵੱਲੋਂ 46ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਐਮ.ਜੀ.ਐਨ. ਅਤੇ ਅਭੀਸ਼ੇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਗਦੀਪ ਸਹਿਗਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਐਮ.ਜੀ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਗੀਤਾ ਭਾਟੀਆ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਖਮ (ਇਚਾਰਜ ਕੇ.ਜੀ.ਵਿੰਗ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਰਦੀਪ ਕੋਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੇਕੰਡਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਿਵਾਦੀਪ ਕੋਰ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਤੇ ਸਤਦੀਵ ਸਿੰਘ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਨੇ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜਗਦੀਪ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਐਮ.ਜੀ.ਐਨ. ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਵਰਕਿੰਗ ਰਿਪੋਰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਸ ਦੇ ਇੱਕਪਾਸੜ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ) ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਮਾੜੇ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਕਰਨ ਗਏ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਐੱਸ ਐੱਮ ਐੱਚ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ਼ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਰਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਸ ਦੀ ਇੱਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਵਰਕਿੰਗ ਰਿਪੋਰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰਜਿ. ਇੰਡੀਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੰਜਾਬ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਪਰਚੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁੱਸ ਵਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਇ ਵਰਕਿੰਗ ਰਿਪੋਰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰਜਿ. ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਤੇ ਸੂਬਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐੱਸ ਐੱਮ ਐੱਚ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਲਨਾਇਕ ਵੱਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਨਾਂ ਤਨਬਾਹ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਕੰਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਗਲਤ ਮਤਲਬ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕੇਵਲ ਸਮਾਜਕ ਸਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਹੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਤਰਨਾਸ਼ਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਬਾਓ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਰਚੇ ਦਰਜ

ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਠੱਪ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਤੇ ਸੂਬਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਰਕਿੰਗ ਰਿਪੋਰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਇੰਡੀਆ ਰਜਿ. ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਥਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਹਲ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਸ ਦੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੇ ਇੱਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ਼ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਰਕਿੰਗ ਰਿਪੋਰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੰਜਾਬ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਪਰਚੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਥਾਣਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਦਰਖਾਸਤ 'ਤੇ ਫੌਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਐੱਸ ਐੱਮ ਐੱਚ ਤੇ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ, ਵਧੀਕ ਐੱਸ ਐੱਮ ਐੱਚ ਡਾ. ਸੁਨੀਲ ਭਗਤ, ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਹਿਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੁਲ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪੁਲਸ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਗਨਚੇਗਾ ਲੇਬਰ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੇ ਏ ਡੀ ਸੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਯਾਦ ਪੱਤਰ



ਮਹਿਲਪੁਰ (ਸ਼ਰੀ) /ਮਗਨਚੇਗਾ ਮੋਟਰ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਘਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਏ ਡੀ ਸੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ, ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਲੈਬਰ ਐਂਟ ਨੈਸ਼ਨਲ ਉਨਾਈਟ ਨਾ ਦੇਣ ਆਦਿ ਮੁਕ਼ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਫ਼ਦ ਜੈ ਗੋਪਾਲ ਪੀਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਬਲਾਕ 1 ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਬਲਾਕ 2 ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਮੂਵਮੈਂਟ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਬਲਾਕ) ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ

ਲੱਟਕੀਆ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਪੀਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨਗੇਰਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਨਗੇਰਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨਗੇਰਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡਿਫ਼ਰੰਸ਼ ਠਾਠਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨਗੇਰਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪੜਤਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਟਲ ਸ਼ੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਐਨਾ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਅਪਮਾਨਤ- ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ



ਫਗਵਾੜਾ (ਡਾ. ਰਮਨ) ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਲੀਲ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਕੇ ਜੀ ਓ ਜੀ ਸਕੀਮ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਫਗਵਾੜਾ ਜੀ ਓ ਜੀ ਟੀਮ ਮੰਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਬਕਾ ਪੀ ਟੀ ਆਈ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਜੀ ਓ ਜੀ ਟੀਮ 'ਤੇ ਡੁੱਗੀਆਂ ਡੁੱਗੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ 43000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਓ ਜੀ ਟੀਮ 'ਤੇ ਹਟਾ ਕੇ ਜਲੀਲ ਅਤੇ ਘੱਟ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀ ਓ ਜੀ ਸਕੀਮ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਜੀ ਓ ਜੀ ਟੀਮ ਫਗਵਾੜਾ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰ ਬਾਬਾ ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਮਾਰਚ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਫਗਵਾੜਾ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰੋਡ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਨਾ ਮੰਡੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਰਨੀਲ ਤਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਬੋਦਾਰ ਮੇਜਰ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ, ਸੁਬੋਦਾਰ ਮੇਜਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਾਰਾਇ, ਲੈਟਰਨੀਟ ਮਠਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਸੁਬੋਦਾਰ ਮੇਜਰ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ, ਕੈਪਟਨ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ, ਸੁਬੋਦਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਬੋਦਾਰ ਜੈ ਸਿਵ, ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਬੋਦਾਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਉਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਰਾਮ, ਕੈਪਟਨ ਰਾਮਪਾਲ, ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਬਝਿਆਣਾ, ਕੈਪਟਨ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਪਾਠਸ਼ਾ, ਕੈਪਟਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਰੀਰਾਥ, ਕੈਪਟਨ ਕੁਮਾਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਰਾਮ ਨਰੂੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀ ਓ ਜੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਲਾਕਰ ਤੋੜ ਕੇ 18 ਤੋਲੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਕੀਤੇ ਚੋਰੀ



ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ (ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ) ਥਾਣਾ ਕਬੀਰਪੁਰ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਵਾਟਾਂਵਾਲੀ ਖੁਰਦ ਵਿਖੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਠੀ 'ਚੋਂ ਬੀੜੀ ਰਾਤ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾਕਰ ਤੋੜ ਕੇ 18 ਤੋਲੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਪਰਵਾਰ ਕੋਠੀ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰੇ ਲਗਾ ਕੇ ਨੌੜਲੇ ਪਿੰਡ ਰਣਪੀਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਡਾਗ ਲਾ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੋਰੀ ਬਾਰੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਥਾਣਾ ਕਬੀਰਪੁਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐੱਸ ਐੱਚ ਓ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਏ.ਐਸ.ਐਚੀ. ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਵੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਟਾਂਵਾਲੀ ਖੁਰਦ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਵਾਰਦਾਤ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਗੇਟ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਚੋਰ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪੌੜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਲਾਕਰ ਦਾ ਜਿੰਦਰਾ ਤੋੜਿਆ ਅਤੇ 18 ਤੋਲੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਪਿਆ ਐਮ.ਐਚੀ. ਕੰਪਨੀ ਦਾ 1 ਸੋਧੀਲ ਵੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਰੂਪਨਗਰ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਝੰਡੇ ਗੱਭੇ



ਨੂਪੁਰਬੇਲੀ (ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਚਲੀ) ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਨੇ ਵਰਨ ਖੇਡਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿੱਚ 19-21 ਵਰਗ ਦੇ ਗੁਰੁਪ ਵਿੱਚ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰੂਪਨਗਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਜਰੂੜ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੀਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਹਨਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਚ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ ਟੀ ਆਈ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਬਜਰੂੜ ਦੇ ਸਮਾਹਟ ਸੀਨੀਅਰ ਸੇਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬੰਧ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਾਅ ਰੋਕਨ ਕੀਤਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਅ ਵੀ ਰੋਕਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਚ ਦੇ ਦੱਸੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸ਼ਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਬਲੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਖ਼ਮਾਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਜਰੂੜ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।

ਪਾਣੀ ਬਚਾਓ ਪੇਸ਼ ਕਮਾਓ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡ ਮਾਣਕ, ਨੱਲ ਤੇ ਨਸੀਰਪੁਰ 'ਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੈਂਪ



ਜਲੰਧਰ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ) ਪਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਠੀਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਪਾਣੀ ਬਚਾਓ ਪੇਸ਼ ਕਮਾਓ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਣਕ, ਨੱਲ ਤੇ ਨਸੀਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਟਰ ਦੀ ਸਮਾਂਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਬ ਨਾਲ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਲਾਂ ਦੇ ਖੁਨਿਟ ਨਿਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮੋਟਰ 'ਤੇ ਇਕ ਮੀਟਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਕਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਲਾਂ ਦੇ ਖੁਨਿਟਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਰਤੋਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਮੀ ਸਿੱਧੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੇਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਥਾਬਤਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਾਅ ਚਾਰਟਰ ਵਜੋਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਟਿਊਬਵੱਲ ਡ੍ਰੇਨੇਜ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ 415 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀੜੀ ਜਾਂਚ ਤੇ 45 ਸੁਝਾਏ ਲਗਾਏ



ਲਿਲੋਰ (ਜਿਸਦਰ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਦੀਆਂ ਹਵਾਈ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਦਰਵਾਣਾ ਮੈਡਮ ਡਾਕਟਰ ਹੋਰਿਟੀ ਗੋਇਲ ਐੱਸ ਐੱਮ ਓ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ 34ਵਾਂ ਜਾਂਚ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 415 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੁਝਾਏ 45 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਏ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਡੇਪਟੀ ਸਿਹਤ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਸ਼੍ਰੋਮੀ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲਾ ਕੈਂਪ ਫਰਰੀ ਮਹੀਨੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾਕਟਰ ਕੁਲਦੀਪ ਰਾਏ, ਡਾਕਟਰ ਅਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾਕਟਰ ਵਿਕਰਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਗਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਨਿੱਕਾ ਦਾ ਸਿੰਗਲ ਟਰੈਕ 'ਇਕਕੇ ਦੀ ਸੱਟ' ਰਿਲੀਜ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਫਗਵਾੜਾ (ਡਾ. ਰਮਨ) ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਨਿਧਾਰ ਕੇ ਕੱਢ ਵਾਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤਕਾਰ ਸਾਜਣ ਰਾਏਵੀ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਗਾਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਲੋਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਨਿੱਕਾ ਦੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੱਕ 'ਕੇ ਇਕਕੇ ਦੀ ਸੱਟ' ਗੀਤ ਸ਼ਰੀਲਾਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਆਈ.ਆਰ.ਕਿਰਾਭਸ ਰਾਹੀਂ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮੀ ਮੈਂਟੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਸ਼ੀ ਮਹਿੰਗ ਵਿਲੋਰੀ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਸਾਜਣ ਰਾਏਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਨਿਧਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗੀਤ 'ਤੇ ਬੋਲ ਲਿਖਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੈਰੀ ਮਹਿੰਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਰੀਆਂ ਹੈ। ਗੀਤ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਵਿਲਾਮਕੋਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਰੂਪ ਚੌਲੀ ਨਾਲ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰ ਸੁਫ਼ੀਓ ਦੇ ਦੀਪਕ ਨਾਹਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਬਾਲ ਤਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਸੰਬੰਧੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ

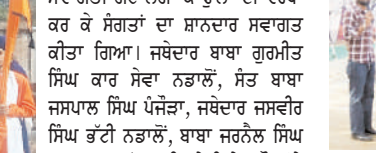
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)—ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਈ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਰਨਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬਾਲ ਤਲਾਈ ਕਮੇਟੀ, ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਸੰਬੰਧੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ 21 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਖੋਜ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਈ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਲ ਤਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਈ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚਾਹਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਲਾਗਿਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰਤੀ ਨੋਟਿਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੌਂਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 21 ਨਵੰਬਰ 2022 ਤੱਕ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜੋੜਾ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਗੀਰਤਨ ਸਮਾਏ



ਮੋਹਨੀਆਣਾ (ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੰਗਰਨੀ) ਪਿੰਡ ਪੰਜੋੜਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਹਾਦਿਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਥਾਠ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ, ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਪਰਸਾਈ ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਨਗਰ ਗੁਰੂ, ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜਿੱਤ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਗੀਰਤਨ ਸਮਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਗੀਰਤਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹਿਆ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ, ਪੰਜ ਨਿਯਾਤੀ, ਫੌਜੀ ਬੈਠ, ਗਾਂਠਕਾ ਆਖੜਾ, ਸ਼ਬਦੀ ਜਥੇ ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਨਗਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ

ਪਿੰਡ ਮੁਰਾਦਪੁਰ ਨਰਿਆਲ 'ਚ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸ਼ੁਰੂ



ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਅੱਜ ਮੂਲ ਧੜਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਮੀਵ ਸਿੰਘ ਮੋਲਾ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ ਨ

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਬੋਬਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ 25 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਹੋਇਆ : ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 29 ਨੂੰ

ਸੰਗਰੂਰ, (ਪ੍ਰਵੀਨ ਸਿੰਘ) : ਇਥੇ ਪ.ਸ.ਸ.ਫ. ਤੇ ਦੀ ਕਲਾਸ ਰੋਹ ਹੋਈ। ਯੂਨੀਅਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਕਲਾਸ ਰੋਹ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨਾਵਾਲ ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਕਲਾਸ ਰੋਹ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਰਾਣਵਾਂ ਤੇ ਪੁੰਨਾਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀਆਂ ਬੁਨੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਨੀ: ਸਹਾਇਕ ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਦੀ ਬਦਲੀ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣਨ 'ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਫਾਇਲਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਕਲਕਰ) ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਾਸਰ ਧੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਵਾਂ, ਸੂਬਾ ਸੀਨੀ: ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਗ: ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਮ ਦੀਪਕਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੋਬਦੀਆਂ ਨੂੰ 25 ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਉਲਟਾ ਯੂਨੀਅਨ (ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ) ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਂਬੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਕ ਆਗੂ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕਰ ਨੂੰ



ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਬੋਲ ਸਮੱਰ ਲਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਗਕਾਰਕ ਦਰਜਾ-3 ਤੇ 4 ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਠੇਕਾ ਕਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀ ਵੀ ਭਰਵੇਂ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਮੰਗਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨੀਤੀਕਰਮ ਨਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੀਡੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਭੰਗ ਟਪਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ, ਪਹਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਭੇਡ ਬਹਾਲ ਕਰਨ, ਡੀ ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰੱਕਲਾਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਦੇਣ, ਤਨਖਾਹ ਸਰੱਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੁਟੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ, ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 2.59 ਦਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇਣ, 200 ਰੁਪੇ ਜੱਜੀਆ ਟੈਕਸ ਬੰਦ ਕਰਨ ਆਦਿ ਮੰਗਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਗੂਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨੀਯਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਅੱਗੇ 25 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿਤ ਦਫਤਰ ਸੈਕਟਰ-34 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ 29 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਚੌਲੇ ਪਾ ਕੇ 15:15 ਮੌਜ਼ਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ (ਕਿਰਤ ਸ਼ਾਖਾ) ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਵਧੇਰੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਲੱਖਾਂ ਅਰਬ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਯੋਜਨ ਡਿਊਟੀ ਕਰ ਦੇ ਸਵਾਈ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੁੱਛ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ: ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀਆਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਖੋਕੇਬਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਬਦਲੀ ਰੋਕ ਕਰਕੇ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇਕਰ ਜਲਦੀ ਇਨਸਾਫ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋੜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਰੀਫ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਨਹਿਰੀ) ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਗੁੱਜਰਾਂ, ਨਾਮਰ ਸਿੰਘ ਈਸ਼ਾ, ਗਮਗੁਰ ਸਿੰਘ (ਜੰਗਲਾਤ), ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਰਾ ਸਿੰਘ (ਸੁਨਾਮ), ਬਲਦੇਵ ਹਯਨ (ਜਲ ਸਪਲਾਈ), ਰਾਜੂ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਗੁਲਜ਼ਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿੱਠਾ (ਫੂਡ ਸਪਲਾਈ), ਸਤਪਾਲ ਮੱਤ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹੋਲਬ), ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਨਹਿਰੀ) ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।



ਮਾਨਸਾ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਖਾਮਰ)- ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤਕ) ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫਜ਼ਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ, ਗੁਲਾਬੀ ਸੁੱਤੀ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਬਰਸਾਤ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਖੋਨੇ ਦਾ ਮੁਆਫਜ਼ਾ ਤੇ ਚਾਈਨਾ ਵਾਇਸ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਪਹਾਣੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਪਰਚੇ ਤੇ ਫਰ ਵੱਚ ਰੋਡ ਐਂਟਰੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ, ਜ਼ਮਾਲਾ ਮਾਲਕਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ, ਗੁਰੂ ਕਾਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੌਲੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਉੱਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ 5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਲਿੰਗਾਂ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਮੁਕਰਨ ਦੇ ਰੋਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਲਿੰਗਾਂ ਤੁਰੰਤ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਐਮਿਤਰਾਧ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮੁਆਫਜ਼ਾ ਵੰਡਣ ਵਿੱਚ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਥਿਤ ਚੌਲੇ ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਮ ਉੱਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਆਦਿ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਉੱਤਰੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨ ਲਹਾਰਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਕੋਠੀਆਂ ਪੁਲ ਮਾਨਸਾ, ਧਰੌਰੀ ਜੱਟ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਰਾਜਪੁਰ ਪਟਿਆਲਾ ਰੋਡ, ਟਹਿਣਾ

ਦੀ ਪੁਆਇੰਟ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਐਮਿਤਰਾਧ ਸਾਹਿਬ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਭੇਟਾ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਡਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਕਾਕਾ ਸਿੰਘ ਕੋਟੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬੁਲਾ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੱਛੇ ਠੱਕ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤਕ) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਤੇ ਉੱਤਰੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਰਫਾਂ ਉੱਪਰ ਉਤਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰ ਖਾਣੇ

ਕਾਰਤਾਂ

ਬਰੋਡੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਜਾਂਚ ਕੈਂਪ



ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ, (ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਅਟਵੀ, ਬਲਦੇਵ ਵਜੀਦਕੇ)-ਬਰੋਡੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਮਨਾਲ ਵਿਖੇ ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਜਾਂਚ ਕੈਂਪ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਐੱਸ ਡੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਮਾਧਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਬਾਰਵੀ ਸੁਣੀ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਪਾਏ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੁਹੰਮਦ ਆਰਿਫ ਸੈਫੀ ਨੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਪੌਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੈਂਪ ਨਿਰੰਤਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸਕੂਲ 'ਚੋਂ ਮਿਠ ਡੇ ਮੀਲ ਦਾ ਸਮਾਨ ਚੋਰੀ

ਰਿਹੰਦਪੁਰ (ਅੰਬਕ ਸ਼ਰਮਾ) : ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਮਿਸ਼ਰੀਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਆਟਾਪਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਠ ਡੇ ਮੀਲ ਦਾ ਸਮਾਨ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਥਾਣਾ ਘੱਲ ਖੁਬਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਆਟਾਪਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤ ਕੋਰ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਮਿਸ਼ਰੀ ਵਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1 ਨਵੰਬਰ 2022 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਮਿਸ਼ਰੀ ਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਿਠ ਡੇ ਮੀਲ ਚਾਨ ਮੁਹੰਮੀਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੀਤੇ 3-4 ਨਵੰਬਰ 2022 ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਟਾਪਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਤਾਲੇ ਤੋੜ ਕੇ ਇਨਵੇਂਟਰੀ ਸਮੇਤ ਬੈਰਾ, ਡੀ ਵੀ ਆਰ, ਸੁੱਕਾ ਰਾਸ਼ਨ ਕਣਕ, ਚਾਵਲ, ਚਾਲਾ ਆਦਿ ਤੇ ਗੈਸ ਸਿਲਿੰਡਰ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਜਾਂਚੇ ਹੋਏ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਾਂ ਫੋਟੋ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲੀ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਐੱਸ ਆਈ ਜਥੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਆਟਾਪਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਛਜਲੀ, (ਜਸਵੰਤ ਲਾਭੀ) ਅੰਬਕਰਾਹੀ ਚੋਰਨਾ ਮੰਚ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਆਗੂ ਮਾਸਟਰ ਜਗਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇੜੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਲਬੀਬ ਚੌਲ ਲੋਗੋਵਾਲ ਤੇ ਚਾਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਮੱਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਜ਼ਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕਰੀਆਂ ਕਤਾਰ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਵੱਈਏ ਤਹਿਤ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਚੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਦਲਾ-ਲਊ ਨੀਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਹਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀਆਂ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਂਬੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਲੋਕਮਨੀ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬਦਰਾਜਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਬਕਰਾਹੀ ਚੋਰਨਾ ਮੰਚ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਹਿਤ ਵਿੱਚ ਮੰਚ ਨਵਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੇਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੰਗਲਿਸ਼ ਸਟੂਡੀਓ ਨੇ ਲਵਾਇਆ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ

ਬਘਾ ਪੁਰਾਣਾ (ਮਨੀ ਸਿੰਗਲਾ)-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਸਟੂਡੀਓ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਕਿ ਕੋਟਪੁਰਾ ਰੋਡ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਖੇ ਪੇਂਟੇਲ ਪੰਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਇਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਆਈਐਨਟੇਕ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਸੁਮੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮਾਹਲਾ ਕਲਾਂ ਦਾ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲਾਭ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈਐਨਟੇਕ ਵਿੱਚ 20 ਨਵੰਬਰ (ਸ਼ਕਰੀਆ) ਨਾਲ ਲਗਵਾਇਆ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪੰਕਜ ਬਾਸਲ ਤੇ ਗੋਵਿੰਦ ਕਾਲਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਉੱਜੜਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ।

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਪੱਧਰੀ ਚੋਣ

ਮੁਨਕ (ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਗਲਾ)-ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਏ ਐ ਐ ਐ) ਦੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਪੱਧਰੀ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਨਕ, ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਸ਼ਹਿਰੀ, ਬਗਾ ਤੇ ਅਰਬਨ ਲਹਿਰਾ ਦੇ ਜੇ ਚੀਫ਼ ਬਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡਵੀਜ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਟੀ ਨਾਲ ਜੇ ਚੀਫ਼ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਐੱਸ ਡੀ ਮੁਨਕ) ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇ ਚੀਫ਼ ਨਿਪੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ, ਜੇ ਚੀਫ਼ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਜੇ ਚੀਫ਼ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਐੱਸ ਡੀ ਬਗਾ) ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਜੇ ਚੀਫ਼ ਬਟੂ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੇ ਚੀਫ਼ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਰਾਮ ਬਖਸ਼, ਖੁਬਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜੇ ਚੀਫ਼ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।



ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ

ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ (ਬਲਦੇਵ ਵਜੀਦਕੇ) ਸੀ ਆਈ ਸਟਾਫ਼ ਹੱਥਿਆਇਆ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਆਏ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਥਾਣਾ ਠੁੱਲੀਵਾਲ ਵਿਖੇ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਵੇਂ ਥਾਣਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਪਾਈ ਠੁੱਲੀਵਾਲ ਵਿਖੇ ਥਾਣਾ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਸ ਥਾਣਾ ਠੁੱਲੀਵਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਰਪੰਚਾਂ ਪੰਚਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਆਏ ਠੇਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਣਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਨਾਅ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਐੱਸ ਆਈ ਠੁੱਲੀਵਾਲ, ਐੱਸ ਆਈ ਅਨੀਕੀ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ ਆਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਤਬਾ, ਸਹਾਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਮੁੱਖ ਮੁਨਸ਼ੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੋਟੀ ਗੁੱਲਦਾਰ, ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ ਹੋਮਗਾਰਡ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਡੇਰਾ ਨਿਰਮਲਾ ਲੋਗਰੂ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ



ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ, (ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਅਟਵੀ, ਬਲਦੇਵ ਵਜੀਦਕੇ)- ਡੇਰਾ ਨਿਰਮਲਾ ਲੋਗਰੂ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਭਾਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰੌਤ, ਸੰਤ ਸੋਢ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸਾਲਾਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਾਬਾ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਲੋਗਰੂ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼ਰਧਾ ਚਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਬਕ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਭੋਗ ਉੱਪਰ ਮਹੰਤ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ, ਮਹੰਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਲੋਧੇ ਨੇ ਰਸਿੱਠੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਲ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਇਸ ਉਪਲਾਹੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਸਾਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਕੇ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਵਾਨ ਵਰਗੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਇਕੱਠ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਮੌਕੇ ਮਹੰਤ ਹਰਮ ਸਿੰਘ ਸੋਢਵਾਂ, ਮਹੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲੋਧੇ, ਮਹੰਤ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੈਣਵਾਲ, ਮਹੰਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀਆਂ, ਮਹੰਤ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਹੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹਿਣਾ, ਮਹੰਤ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਹੰਤ ਪੁਸ਼ਪੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਮਕਾਣਾ, ਮਹੰਤ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਜਗਾਰੀ, ਸਰਪੰਚ ਹਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਲੋਗਰੂ, ਆਪ ਆਗੂ ਕਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸਿੰਗਲ ਯੂਜ਼ ਪਲਾਸਟਿਕ ਲਿਫਟਾਫਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਗਰੂਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਿਫਟਾਫੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਕੱਟੇ ਚਲਾਨ



ਨਾਭਾ, (ਵਰਿੰਦ ਵਰਮਾ)-ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਗਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਨਾਭਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੰਗਲ ਯੂਜ਼ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਟਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਿਕਾਸ ਚੌਧਰੀ ਗਜ਼ਪੁਰ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਨਾਭਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੈਨਿਟਰੀ ਬਰਾਂਚ ਨਾਭਾ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 8 ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕੱਟੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੰਗਲ ਯੂਜ਼ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਟਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨਦਾਰ, ਰੋਜ਼ਾ ਚਾਲਕ ਤੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਾਹਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਟਾਫਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਨਲੇਵਾ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤਾਂ ਵੱਲਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਵੀ ਵੈਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਲਾਸਟਿਕ ਅਜਿਹਾ ਧਾਤੂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ

ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਖਾਣਾ ਨਾ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਟੀਲ ਦੇ ਬਰਤਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁੱਲੂਜ਼ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਕਚਰੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤਾਂਬੇ, ਸਟੀਲ ਤੇ ਕੱਚ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਾਫ਼ਤਾ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਇਸ ਜਾਨਲੇਵਾ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਵਾ ਨਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਬੈਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਿਮਾਸ਼ ਸਿੰਗਲਾ ਅਤੇ ਕੁਮਾਰ, ਪੰਪੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਸਪਾਲ, ਕਾਲਾ, ਜੈਮਲ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਲੱਜਮਜ਼ 'ਚ ਨੰਨ੍ਹੇ-ਮੁੰਨਿਆਂ ਦਾ 'ਔਰੋਜ਼ ਡੇਅ' ਮਨਾਇਆ

ਜਗਰਾਓ (ਅਮਿਤ ਖੱਟਾ) : ਬਲੱਜਮਜ਼ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਪਲੇਅਵੇਅ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ 'ਔਰੋਜ਼ ਡੇਅ' ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸੱਤਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਤੇ ਇਸੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪਕੜਾਵਾਂ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੱਚੇ ਡਿੱਬੇ ਦੀ ਸੱਤਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸੱਤਰੀ ਰੰਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਹਿਤ ਸੱਤਰੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ: ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਥ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਨਿੱਕੀ ਫੁੱਲਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨੰਨ੍ਹੇ-ਮੁੰਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਵੀਆਂ ਮਨ ਨੂੰ ਤਰੋ-ਤਰਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡੀਵੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦਿਗੀ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮਿਟੀ ਵਿੱਚ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਰੱਤੋਆਂ ਤੇ ਸਤਵੀਰੀ ਨੇ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੰਗ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਇਸ ਗੱਡੀਵੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਡੀਵੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਯੋਗ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਟੈਗੋਰ ਗਲੋਬਲ ਸਕੂਲ 'ਚ ਸਾਲਾਨਾ ਇਮਨ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ



ਸਮਰਾਲਾ (ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ)-ਸਮਰਾਲਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਟੈਗੋਰ ਗਲੋਬਲ ਸਕੂਲ ਸੀ. ਐ. ਸਮਰਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਲਾਨਾ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਤੇ ਇਮਨ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ 'ਅਭਿਸਾ 2022-23' ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਸਮਰਾਲਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਡਾ. ਅੰਬਕ ਬੱਤਾ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਨੰਨਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਾਤੀ ਅਨੰਨਾ ਸਮ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ



ਨਵੀਂ ਸਾਂਝ

ਮਾਂ ਤੇ ਭੂਆ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਨਾ ਸਹਾਉਂਦੀਆਂ ਪਿਤਾ, ਮਾਮੇ, ਮਾਮੀਆਂ, ਨਾਨਾ, ਨਾਨੀ ਚਾਚੇ, ਤਾਏ, ਦਾਦਾ, ਦਾਦੀ ਸਭ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ

ਕੱਲੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਮਿਲਣ ਦੋਵੇਂ ਢੁਕ-ਢੁਕ ਬੈਠਣ ਵਟਾਉਣ ਨਵੇਂ ਸੁਣ

ਸਤਨਾਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਮੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ। ਬੱਸਾਂ ਵੀ ਸਕੂਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਤੇਲ ਖਰਚਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਸਕੂਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੰਗੀ ਮਿਲਦੀ ਆਪਣੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਰੋੜੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ 'ਚ ਨਿਪੁੰਨ ਅਤੇ ਨੇਪੇ-ਪੱਤੇ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਘਰਨੂ ਗੋੜਾ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਉਸੇ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਨੌਕੇ ਅਤੇ ਨੌਕੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਝੁੱਕਣ 'ਚ ਪੈਂਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬਰ-ਸੋਝ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਸਤਨਾਮ ਮੂੰਹ-ਹਨੇਰੇ ਹੀ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤੇ ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਰੁਟ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਲੈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲੈਣ ਲਈ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ। ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਚੀ-ਤੀਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਾ ਤਾਂ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਸਟਾਪ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਚੁਗਤਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਇਥੇ ਬੱਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਤਨਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਾੜੀ ਬਣਾਈ ਵੀ ਨੌਕੇ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਫੜਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਸਤਨਾਮ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦਾ। ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਬੱਸ ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਤੇਲ-ਪਾਣੀ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਗੱਪ-ਸ਼ਾਪ ਲਗਾਉਂਦੇ ਕਿ ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਨਸਰੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪੂਰੀ ਛੇਲੀ ਉਹ ਪੁਰ ਆਪਣੇ ਸਵੇਰ ਵਾਲੇ ਰੁੱਤੇ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਛੱਡਣ ਲਈ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ। ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚਲਾ

ਜਗਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਜਿਵੇਂ ਨਵੀਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਪਈ ਹੋਵੇ

ਸਕੂਨ

ਅੱਜ ਬਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਆਈ ਤੇਰੀ ਯਾਦ

ਕੱਠੇ ਜਿੱਜਣਾ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ

ਕਿੰਨੇ ਪੜਾਅ ਹੁੰਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪਰਤ ਅਸਮਾਨ ਗਾਹ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਏਥੇ

ਸੰਪਰਭ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸੀ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਤਾਰੀਓਂ ਸਕੂਨ ਸੀ ਕਿੰਨਾ!

ਘਰ ਵਾਲਾ

ਕੌਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਘਰ ਆ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਭੇਟਾ.. ਮਾਂ.. ਸਾਲਾ.. ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ!

ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਨਾਂਅ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਇਹੀ ਹੋਣਾ ਹਾਂ, ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਈ ਅੱਗੋਂ-ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਦਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਜਿਵੇਂ ਅਕਸਰ ਗਲੀ-ਗੁਆਂਢ ਬਦਲ ਕੇ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਨਾਂਅ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ

ਪਹਿਲਾਂ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਬੰਦ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋਣ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰ-ਵਾਲਾ ਕਰ ਗਏ ਹੋਣ

ਪਿਤਾ

ਹੁਣ ਜਦ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਮਰਦਾ ਕੋਈ ਤਾਂ ਭਰੇ ਮਨੀ ਸੋਚਦਾ : ਅੱਜ ਹੋਰ ਜੀ ਸਕਦੇ ਸੀ ਪਿਤਾ ਜੀ

ਫੇਰ ਲੱਗਦਾ

ਤਦ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਮਰੇ ਨੇ ਪਿਤਾ ਹੁਣ ਜੇ ਹੀ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ

ਫੁੱਬ ਜਾਨਾਂ ਮੁੱਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਸ਼ੋਕ ਵਿਚ

ਤਵਾਜ਼ਨ

ਕਿੰਨਾ ਕੀਮਤੀ ਸਰਮਾਇਆ ਤੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਸੰਭਾਲਣਾ ਫਿਰਦਾ ਇਸ ਅਤਿ-ਆਪੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ

ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਤੇਰੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਾਂਭ ਦਿੱਤਾ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਦਿਨ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿਸੇ ਮੁਹੱਬਤੀ ਦਿਨ ਦੀ ਤਰੀਕ

ਏ ਟੀ ਐੱਮ ਪਿਨ ਗੁਗਲ ਪ ਨੰਬਰ ਤੇ ਨੌਟਵਰਕਿੰਗ ਕੋਡ ਵਿਚ

ਅਸੀਂ ਤੇ ਪੁਤਲੇ

ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਪੜ੍ਹਦੇ

ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ

ਕਿੰਨੀ ਥਾਵੀਂ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਦੁਸਰੇ ਤੁਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ : ਚਿੱਥੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚੇ ਪੁਤਲੇ ਤੇ ਚਿੱਥੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚੇ। ਕਈ ਦੇਖ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ ਜਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਕੀ ਸੀ ਜਲਾਏ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ।

ਸਮਾਂ

ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਦੋ ਐਨਕਾਂ ਸਨ ਇਕ ਨੇੜੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦੂਰ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਕ ਐਨਕ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਐਨਕ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਥਾਗ ਦੇ ਫੁੱਲ, ਤਿਤਲੀਆਂ, ਬੱਚੇ ਮੇਰੀ ਇਕੋ ਐਨਕ ਵਿਚ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੇ ਲੈਂਚ ਮੈਂ ਹੱਸਦਾ-ਹੱਸਦਾ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਸੰਪਰਕ-82838-26876

ਲਘੂ ਕਹਾਣੀ/ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ

ਹੋ ਸਤਨਾਮ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦਾ

ਸਤਨਾਮ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਪੰਜਵੀਂ 'ਚ ਤੇ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਤੀਸਰੀ 'ਚ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਨ, ਪਰ ਸਤਨਾਮ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਫੜਾਉਣਾ ਚੁਗਤਾ 'ਚ ਪੁੱਜਦੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਸਤਨਾਮ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਗੀ ਅਤੇ ਜੋਹਣੀ ਵਰਗੇ ਦੇਖ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀ।

ਬੱਚੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਇਹ ਬੱਚੇ ਜੋ ਇੰਨੇ ਮਹਿਗੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ। ਉਹ ਮਨੋਮਨੀ ਸੋਚਦੀ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਲੀ-ਭਾਂਡ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਖਰਚ ਤਕਰੀਬਨ ਸਤਨਾਮ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਕੂਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਇਟਰਵਿਊ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਤ ਉਠਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਕਾਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਇਸ ਮਹਿਗੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ। ਭਕਦਿਆਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਘਰਵਾਲੇ ਸਤਨਾਮ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, 'ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਸੀ ਅੰਨੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕੌਮ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਡੀਜ਼ ਘਟਾ ਹੀ ਦੇਣ, ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਉੱਥੇ ਨਾ ਲਾਈਏ।'

ਸਤਨਾਮ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਸੁਰਤ ਕਿਹੜਾ ਗੁੱਝੀ ਸੀ, ਪਰ ਗੱਲ ਬਦਲਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਜਵਾਂ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ, 'ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਚੱਲ ਆਪਾਂ ਲਾ ਲਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਪਈ ਤੂੰ ਨਿੱਤ ਸਬਕੀ ਰੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਔਠਾ ਮਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਉੱਥੋਂ ਕਿਉਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦੀ?'

'ਭਲਾ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੀ ਹੋਵਾਂ ਮਾਲ 'ਚ ਜਾ ਕੇ। ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਦੀ ਥਾਂ ਰੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਦਸਾਂ-ਵੀਹਾਂ 'ਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ' ਸਤਨਾਮ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਤੇਵਰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੁਸਕਾਉਂਦਾ ਸਤਨਾਮ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ, 'ਭਲੀਏ ਲੋਕੇ! ਇਹੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਿੱਲੇਬ ਲਗਭੱਗ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਚਮਕ-ਚਮਕ ਵਾਲਾ ਭਰਮ ਜਾਲ ਤਾਂ ਵਧੀਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਲਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਜੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਹੀ ਵਧੀਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਔਠੇ ਮਹਿਗੇ ਟੇਗ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਅੱਠੀਆਂ ਝੁੰਕ ਡਾਗ ਲੈਣਾ।'

ਥਾਹਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਸਤਨਾਮ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਇਹ ਸੁਣ ਨਿਰਵਿੱਤਰ ਹੋ ਗਈ। ਮਨ 'ਚ ਹੀ ਉਥੇ-ਥੁਠਾ ਕਰਦੀ ਉਹ ਸਤਨਾਮ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਆ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਕੌਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਤਨਾਮ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੌਮ ਵੱਲ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਅਖ਼ਰ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਉਸ ਦੀ ਗੁੱਝ ਉੱਠੀ।

ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਵਾਲੇ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ।

— ਗਧਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲੱਆ

ਸਫ਼ਾ 2 ਦੀ ਬਾਕੀ ਆਉ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਈਏ !...

ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਖ ਬੜਾ ਚੰਗਾ-ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਇਸੇ ਅਦਾਰੇ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅੰਜਨਕੁਲ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਨਲ ਜੁਵਰਾਜ ਮਲਿਕ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਸਤ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ ਦੇਖ-ਸੁਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦ ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਇਦਾਰਨਾ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ 'ਤੇ ਨਾਲ ਸਕਾਇਕ ਸੁਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਬਰਨਾਲੇ ਦੀ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਖੁਦ ਚੰਗਾ ਤੇ ਸ਼ਹਿਦਾਯੋਗ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੇਰੀ ਚੋਣਵੀਂ ਵਾਰਤਕ ਛਪ ਕੇ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰੱਸਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਲਗਦੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਠੇ ਪੁਮਾਣ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਗਦੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਸਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਕ ਹੁਣੇ ਵਿਚ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਟਰੱਸਟ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛਾਪਦਾ, ਸਗੋਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਜੇਕ ਉਲੀਕਦਾ, ਵਿਉਂਤਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਨਲ ਮਲਿਕ ਖੁਦ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋ, ਜਗਿਆਸੂ ਹੋ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਅਕਸਰ ਹੈ। ਵਫ਼ਤਰੀ ਕੰਮ ਤੇ ਸਮੱਲੇ ਵਿਚ ਨਾ ਉਹ ਆਪ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਹਿਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ

ਖਿੜਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਂਜ ਉਤੇ ਪਈ ਵਾਈਲ ਨੂੰ ਬੋਝ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਮਲਿਕ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਰਗੇ ਯਤਨ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੁਵਰਾਜ ਮਲਿਕ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣਨ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਕੁਝ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤਿੰਨ ਯੁਵਾ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ 'ਯੁਵਾ ਮੈਟਰੀਯ ਯੋਜਨਾ' ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

ਜਦ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਤਾਂ 10 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ 1 ਅਗਸਤ 1957 ਵਿਚ ਇਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ। 24 ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ-ਨੈਗੋਰਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਇਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਸੌਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਦਫਤਰ ਗ਼ਰੀਬ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਫੁਲ-ਫਲੋਜ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵੱਡਾ ਦਫਤਰ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੋਲੋਂ ਸਮੇਤ ਵਸਤੂ ਸੰਖ-5, ਨਹਿਰੂ ਭਵਨ ਵਿਚ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੋਵਿੰਦ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਰਮਾ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਭਰ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰਨੀ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਕਰਨਲ ਮਲਿਕ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਦੱਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਜਲਦੀ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਮਤੀਆਂ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਜਾਣ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਇਹ ਯਤਨ ਬੜੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ 'ਦੇਰ ਆਏ ਦੁਰਸਤ ਆਏ', ਹੁਣ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਵਧੀਕ ਹੈ।

ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ ਬਾਕੀ ਜੱਗ ਚਾਨੌਣੇ ਲਈ ਰੂਹਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ...

ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਬੁਦਰਤੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਇਹ ਹੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਸਾਨੀ ਕਾਵਿ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਗਲੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਲੰਮੇ ਅਠਸੌ ਤੋਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਕਿਸਾਨੀ ਪੱਧੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੜਾਂ ਨੂੰ ਦਰ-ਕਿਨਾਰ ਕਵਿਤਿਆਂ 'ਅੰਨਦਾਤਾ' ਦੇ ਲਕਬ ਨਾਲ ਫੰਕੀ ਵੱਡਿਆਈ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੀਆਂ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਠਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਦਰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਰਗ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਲਾਜ਼ਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਕੱਠ ਫੁੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਲੀਲੀ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੋਧ ਵੱਲ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ : 'ਏਥੇ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਰਾਜ ਹੋ ਪੇਟ ਪੱਧੜੀ ਦਾ ਸਾਡੀ ਹਾੜ੍ਹੀ ਸਾਉਣੀ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋੜੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵੱਟੀ ਦਾ।'

ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਬਾਰੇ ਸਿਰਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਗਲੋਬਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੋ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਹ ਦੌਰ ਵੀ ਗੌਰਵਾਈ ਹੋਗਾ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਰਿਸ਼ਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਗ਼ਜ਼ਲ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗ਼ਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਗੌਰਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦ ਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਸਮਕਾਲੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਹਾਣੀ ਬਣ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਕਵਿਤਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ ਬਾਕੀ ਨਰੋਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਸੱਚੇ ਅਨੁਭਵ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ...

ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਤਨਾਮ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਹਮਾਲਾਵਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਬੁਲੰਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕਵੀ ਇਉਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ- 'ਤੂੰ ਬੋਝ/ਕਿਸੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ/ਪਰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਖੜ੍ਹਦੀ ਏ, ਸਾਡੇ ਮੱਦੇ ਨਾਲ ਮੱਦਾ ਜੋੜ ਕੇ/ਤੂੰ ਹਿੰਸਾ ਬਣਦੀ ਏ/ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਸਲ ਲੜਾਈ ਦਾ/ਜੋ ਲੜਾਈ ਦੇ ਹੱਦੇ ਦੀ/ਜੋ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਵੈ-ਅਭਿਆਸ ਸੰਸਾਰ ਖੋਹ ਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਵੀ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- '... (ਕਵਿਤਾ ਪਿਆਰੀ ਕਵਿਤਾ)

ਚੰਗੀਆਂ-ਮਾੜੀਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਗਮੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਪਰਵਾਰ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਲੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਡੇਢ ਚੁੱਕ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਵੀ ਇਹ ਤਵੱਕੇ ਕਰ ਥੋੜਾ ਜੀ ਕਿ ਮਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮੀਆਂ ਖ਼ਟਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਆਪਣੀ ਗੱਲਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੋਲਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰ ਛੋਟੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰਜਿਆ ਸੰਸਾਰ ਖੋਹ ਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਵੀ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- 'ਜਿਹਨੇ ਕਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਤੋਂਕਿਆ/ਜਿਹਨੇ ਨਿਠਾਰਿਆ ਹੈ ਹਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਕਰਾਹ/ਜਿਹਦੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਲੱਗਭੱਗ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ/ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਏ/ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰਚਿਆ ਵਸਿਆ ਹੈ/ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚ, ਉਹਦੀਆਂ ਮੁਸੱਲਾਂ 'ਚ/ਉਹਦੀ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ/ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜੁਝਾਨ 'ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਤਾਲਾ/ਰੱਬ 'ਚ ਫੜਾ ਕੇ ਮਾਲਾ/ਮੈਂ ਕੌਮੀ ਖੱਤਰ ਧਰਮ ਨਿਠਾਰਿਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ... (ਮਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦਰਮਿਆਨ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਖੌਤੀ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਤੇ ਨਿੱਘੇ ਮਾਂ ਦੀ ਚੰਦਾ ਚੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਪਰਯਵਰਣ, ਮੌਜੂਦਾ ਦੀ ਸੰਕਟ, ਵਧਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਉਜ਼ਾੜਾ, ਮਹਿਗਾਈ, ਬੇਕਾਰੀ ਹੋਇਆ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕਾਰ, ਦਫਤਰੀ ਲਾਲ ਕੀਤਾਸਾਹੀ, ਭੌਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ, ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ, ਰੂੜ ਖ਼ਲਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਦੌਲਤ ਦੀ ਕਾਣੀ ਵੱਢ, ਵਧਦੀ ਗਰੀਬੀ, ਭਾਗਵਾਦ ਆਦਿ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਜੀਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹੈ- 'ਤਰੀਕਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਏ। ਫੁੱਥ ਕੇ ਸ਼ਹਿਦ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਰੇਲਾ ਖਾ ਲਿਆ ਜਾਏ।' (ਤਰੀਕਾ ਲਿਖਣ ਦਾ)

ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੇਖਕ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ਿਲਾਦਾ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਵੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ. ਪੁਨ ਸਿੰਘ ਜਿਹੀ ਰਵਾਨੀ, ਵੇਗ, ਲੈਆਤਕਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਦੌਦਨਾ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਜਿਹੀ ਗੰਗੀਰਤਾ ਆਵੇ। ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਚੰਗੇਰਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਵੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕਾਵਿ ਸ਼ੈਲੀ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੇਕੋਰ ਇਹ ਰਚਨਾਕਾਰ ਦਾ ਪਲੇਨਾ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪਰ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਰੂਪ ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕਵੀ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ, ਨਵੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਹੇਗੀ।

ਸੰਪਰਕ : 99963-71716

ਨਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਹੋਕਰਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਮਾਅਏ

15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ 'ਨਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਅਤੇ 'ਨਾਰੀ ਸਨਮਾਨ' ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁਜਰਿਮ 11 ਦਰਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਾਵਿਰੋਧੀ ਵਰਤਾਰ ਹੋਰਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਆਰ ਐੱਸ ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਕਾਰ ਰਾਜਸੀ ਰੂਪ 'ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ' ਹੈ।

ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਕੇਸ ਫਰਵਰੀ-ਮਾਰਚ 2002 'ਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚਲਾ ਇਕ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਣਾਉਣਾ ਕਾਂਡ ਸੀ। 27 ਫਰਵਰੀ 2002 ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਪਰ ਰੁਕੀ ਸਾਬਕੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਡੱਬਾ ਅਗਜ਼ਨੀ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੱਬੇ 'ਚ ਸਵਾਰ ਅਧੁੱਪਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਤ ਰਹੇ 59 'ਕਾਰ ਸੇਵਕ' ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੜ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਅੰਗ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ-ਬਜ਼ਰਗ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਲਗਾ ਕੇ ਅਤੇ ਸੋਧ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸਰਗਮ ਕਰਕੇ ਗਿਣੀ-ਮਿੱਥੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਪੂਰੇ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਹਿੱਪੋਟੈਟਾਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਅਗਜ਼ਨੀ ਕਾਂਡ ਵਿਰੋਧ ਆਪਮੁਹਾਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ, ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਣੀ-ਮਿੱਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ। 2000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੇਕੁਸ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਅਤੇ ਜਿਊਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗ ਲਗਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੈਕੱਡੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਡ ਪਾਭ ਕੇ ਭਰੂਣ ਤਿਲ੍ਹਲਾਂ 'ਤੇ ਟੇਗ ਕੇ ਸ਼ਬਨ ਮਨਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਅਤੇ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ। ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੱਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ-ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੀਸ਼ਾਨ ਦੇ ਆਹਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਫੜ ਲੈਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਇਛੇ ਭਗਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ, ਬੈਸਟ ਬੇਕਰੀ, ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਸਮੇਤ 3

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ

ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਇਸ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਹਨ। ਜਾਤ ਜਨਮ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਤੁਰਬਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ 'ਜਾਤ' ਨੀਵੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਜਾਰੀ ਹੱਥੋਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਆਪਣੇ ਲੇਖ 'ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿਵਸਥਾ: ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਬੁੱਧਿਮੱਤ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਛਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਮੂੰਹ ਤੋਂ, ਕਸ਼ਤਰੀ ਦੀ ਡੋਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਵੈਸ਼ ਦੀ ਪੱਟਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸੂਦਰਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਅਸਮਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਅਸਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਅਗਾਂਹ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਬੜੀ ਮੌਲਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਆਧਾਰ "ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਗੈਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ" ਚਾਰ ਵਰਗ ਕਿਸੇ ਬਰਾਬਰ ਧਰਾਤਲ ਉੱਪਰ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਾਤਲ ਉੱਪਰ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ ਵੀ ਅਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਕ ਹੀ ਕੰਮ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ। ਮਨੁੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਪਦ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਕਸ਼ਤਰੀ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠ ਹੈ। ਕਸ਼ਤਰੀ ਤੋਂ ਹੇਠ ਵੈਸ਼ ਹੈ, ਵੈਸ਼ ਤੋਂ ਹੇਠ ਸੂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਦਰ ਤੋਂ ਹੇਠ ਅੰਤ ਸੂਦਰ ਜਾਂ ਅਛੂਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚਤਾ ਦਾ ਇਹ ਕ੍ਰਮ ਸਿਰਫ਼ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਤਮਕ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

ਪੇਰੀਆਰ ਤੇ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਅੰਦੋਲਨ

“ਪੇਰੀਆਰ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਟ ਹੈ, ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਉਹ ਸੁਕਰਾਤ ਹੈ, ਸਮਾਜਕ ਸੁਧਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਜਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਬੇਮਤਲਬ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਬੇਮਤਲਬ ਵਿਹਾਰਾਂ ਦਾ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ।” -ਯੂਨੈਸਕੋ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਫੈਂਸ ਮਿਨਿਸਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਨੇ 1978 ਵਿਚ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣਨੇਦ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਰਪਣ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਕੀਤਾ। ਗੰਗਾ ਜਲ ਨਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਦੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥੋਂ ਨਾਲ ਛੋਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੁਜਾਰੀ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ

'ਜਾਤ' ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਬਣਾਇਆ।' ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਘਟੀਆਪੁਣੇ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਸਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੇਰੀਆਰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੇਰੀਆਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, "ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਧਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। (ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਜਾਂ ਕੋਠਲੀ ਦੀ ਔਲਾਦ) ਇਹ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ (ਹਿੰਦੂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ) ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾਂ (ਮਿਥਾਂ) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਪਣਾਇਆ, ਅਸੀਂ ਤਲਾਅ ਪੁਟਾਏ, ਮੰਦਰ ਬਣਾਏ, ਧਨ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਾਹਮਣ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਵੱਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅਪਮਾਨ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੇਰੀਆਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਅਦ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, "ਜੇ ਬੁੱਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਾਲ ਭਿੰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਚੀਟਾ ਚੀਟਾ ਕਰਕੇ ਸੜਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਛਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਧੌਬੀ ਘਾਟ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।" (ਕੁਲੋਕਟ ਵਰਕਸ ਆਫ਼ ਪੇਰੀਆਰ, ਈ. ਵੀ. ਆਰ. ਪੰਨਾ-141) ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਰੀਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਇਕ ਕਾਇਮੀ (ਕਰੈਨਿਕ) ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਖਾਪਾ, ਚੁੱਤੋਂ ਵੱਢਣ ਦੀ ਦਵਾਈ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਲੀ ਦੀ ਦਵਾਈ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਸਾਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਕੋਸ਼ ਨਾਲ ਪੁਰਾਵਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੱਖ ਬਿਮਾਰੀ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ 3000 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੂਦਰ ਹਾਂ। 3000 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਸੀਂ

ਹਨ। ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਦਾਨ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਪੈਸਾ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੇਰੀਆਰ ਕਾਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ 'ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਣ' ਦੇ ਹੋਕੇ ਵਾਂਗ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਕੇ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਾ ਬਣੇ। ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸਾਧਨ ਲੱਭੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੈਰ-ਭਾਵ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਧੋਖਾ, ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਗ਼ਮ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹੀ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ।" ਪੇਰੀਆਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ 'ਬੇਗਮਪੁਰਾ' ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ।" (ਪੰਨਾ-538) ਪੇਰੀਆਰ ਨੇ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਵਿਆਹ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਲੋਕ ਉਚਾਰਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਰ-ਵਧੂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਗਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਮਲਿਆਲਮ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਉੱਪਰ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਕੋਰ ਲਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਰੀਆਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਜੋੜਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ, ਅਹਿਦ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਨਾ ਦੁਰਾਈ ਜਦੋਂ ਚੀਫ਼ ਮਿਨਿਸਟਰ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ (ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ-1967) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੈਧਤਾ ਮਿਲ ਗਈ।



ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਫੈਂਸ ਮਿਨਿਸਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਨੇ 1978 ਵਿਚ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣਨੇਦ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਰਪਣ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਕੀਤਾ। ਗੰਗਾ ਜਲ ਨਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਦੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥੋਂ ਨਾਲ ਛੋਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੁਜਾਰੀ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ।" (ਪੰਨਾ-538) ਪੇਰੀਆਰ ਨੇ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਵਿਆਹ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਲੋਕ ਉਚਾਰਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਰ-ਵਧੂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਗਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਮਲਿਆਲਮ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਉੱਪਰ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਕੋਰ ਲਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਰੀਆਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਜੋੜਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ, ਅਹਿਦ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਨਾ ਦੁਰਾਈ ਜਦੋਂ ਚੀਫ਼ ਮਿਨਿਸਟਰ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ (ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ-1967) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੈਧਤਾ ਮਿਲ ਗਈ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

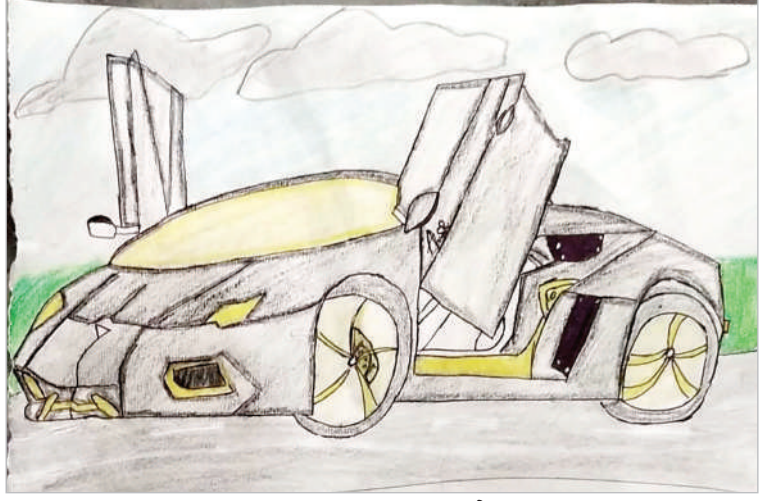
ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਚੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉੱਚੇ ਅਮੀਰੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ-537) ਜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਵੈਮਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲ ਕੋਨਾ

ਚਿੜੀ ਤੇ ਕਾਂ



ਅਰਨਮ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਵਾਂ, ਲਿਟਲ ਫਲਾਵਰ ਸੀਨੀ. ਸੈਕੰ. ਸਕੂਲ, ਦੀਨਾਨਗਰ

ਸੋਨੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ
ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਪਿੰਜਰਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕੈਦ ਹਾਂ, ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਬੜੇ ਸੋਹਣੇ ਜਿਹੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ। ਹਰ ਕੋਈ ਇਹ ਜੁੱਧ ਵਿੱਚੋਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਲੱਭਦਾ ਵੇਖਦਾ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਫਿਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਡਾਂ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਰਦ ਹਾਲ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ, ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਖੁਦਗਰਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਉਦੋਂ ਟੁੱਟੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਂ ਅਤੇ ਚਿੜੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਗਰਮੀ ਕਰਕੇ ਪੱਛੀ-ਪਹਿਰੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਕਾਂ ਅਤੇ ਚਿੜੀ ਦੋਵੇਂ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਸੱਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਜ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਸੱਪ ਵੱਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪ ਨੂੰ ਖ਼ਪਟਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਸੱਪ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਬਾਜ ਸੱਪ ਨੂੰ ਖੜਕਣ ਹੀ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਸੱਪ ਰੁੱਖ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਬਰਮੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚਿੜੀ ਅਤੇ ਕਾਂ ਵੀ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵੱਲ ਆ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਮਚੀ ਹੜਤਾ-ਤੜਕੀ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਪੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਚਿੜੀ ਕੋਲ ਨਾ ਕਾਂ ਅਤੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਾਲੇ ਥਾਂ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ।

ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਪੱਛੀਆਂ ਨੇ ਚਿੜੀ ਅਤੇ ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਬਾਜ ਅੱਜ ਸੱਪ ਨੂੰ ਤੁਰਾਫ਼ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾ ਰੋਕਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਚਿੜੀ ਅਤੇ ਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਘੁਮਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅੱਜ ਬਾਜ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਸਨ। ਕਾਂ ਤੇ ਚਿੜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਬਾਜ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਰਾਫ਼ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ। ਬਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਹੋਣ ਦਾ

ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਪੁੱਖ-ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰਗਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਚਿੜੀ ਅਤੇ ਕਾਂ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ ਜਿਹਾ ਚੰਗਾ ਗੁਆਂਢੀ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ। ਸਾਰੇ ਪੱਛੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ।
ਸਿੱਖਿਆ : ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ! ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮਦਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਦ ਹੀ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
— ਮੈਡਮ ਰਜਨੀ ਧਰਮਾਣੀ

ਬਾਲ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਜੰਗਲ 'ਚ ਸ਼ੇਰ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗ